

**Збірник наукових матеріалів
XXIII Міжнародної науково-практичної
інтернет – конференції
*el-conf.com.ua***

«НАУКОВІ ЗАПИСКИ СУЧАСНИХ ВЧЕНИХ»

26 жовтня 2018 року

Частина 8

м. Вінниця

Наукові записки сучасних вчених, XXIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 26 жовтня 2018 року. – Ч.8, с. 72.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Наукові записки сучасних вчених», 26 жовтня 2018 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Філософські науки

<i>Даценко В.С.</i> МАЙБУТНЄ ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ІСНУВАННЯ	4
<i>Руденко Т.П.</i> СУСПІЛЬНА СВІДОМІСТЬ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ЗНАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
<i>Самарська А.В., Снітько Д.Ю.</i> ЯК МОЖЛИВИЙ КАТЕГОРИЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ?	9
<i>Семенів В.С.</i> РЕЛІГІЯ І СУЧАСНА КУЛЬТУРА.....	13
<i>Чумак Н.В.</i> ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИИ НА ПЛАСТИЧЕСКУЮ КУЛЬТУРУ	16

Юридичні науки

<i>Дяконова А.Д.</i> , ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ	19
<i>Дьяченко О.В.</i> ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЛОЧИНУ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	25
<i>Перетяцько А.М.</i> ІНСТИТУТ ДОБРОСУСІДСТВА В ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ	30
<i>Полякова В.В.</i> ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ІНШОГО МАЙНА, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ)	34
<i>Пономаренко Н.С.</i> ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЙОГО З ІНШИМИ КРАЇНАМИ СВІТУ. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ.....	39
<i>Фастівщук А.Г.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ... 43	43
<i>Фляджинська О. В.</i> ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	47
<i>Хмель Г.П.</i> ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ	51
<i>Горбатенко Ю.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ	54
<i>Кіров М.В.</i> ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	58
<i>Матвеев В.В.</i> ПОЛІГРАФ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ З ДІЬОВИМ КАЯТТЯМ	61
<i>Савчук М.В., науковий керівник Мельник О.П.</i> СИСТЕМА ОРГАНІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	64

МАЙБУТНЄ ЯК ОСОБЛИВИЙ ТИП ІСНУВАННЯ

*Даценко В.С.**к.філос. н., доцент,**доцент кафедри філософських і політичних наук**Черкаського державного технологічного університету,**м.Черкаси, Україна*

Всі таємниці світу й людського життя так чи інакше пов'язані з часом. Розуміння часу дає шанс розкрити ці таємниці. Осмислення часу відбувається й на рівні буденної свідомості, і через різнобічні дослідження в галузях природничих, суспільних і гуманітарних наук.

Особливо загадковим із часових станів для людини виглядає майбутнє. Загадка майбутнього має буттєвий сенс, через що вона потребує найфундаментальнішого філософського осмислення.

Майбутнє – одна з найбільших проблем у філософії. Як така вона має декілька аспектів. Насамперед, це онтологічна проблема. Філософія має розв'язувати проблему буттєвого статусу майбутнього. Епістемологічний аспект проблеми майбутнього стосується можливості його пізнання. Окремо постають проблеми майбутнього в галузях філософії природничих наук і філософії суспільства. Філософія людини також не є повноцінною без роздумів про людське, антропологічне майбутнє. Розуміння філософами майбутнього в його різних аспектах залежить від загальної концептуалізації проблем часу. Кожна концепція часу з тих, що склалися й набули визнання у філософії, має свій образ майбутнього і викликає свої питання щодо його онтологічного і епістемологічного статусу.

Безпосередність майбутнього, даного в теперішньому є відкриттям феноменології. Втім, включаючи безпосереднє майбутнє до теперішнього, ми маємо розуміти, що це лише безпосереднє майбутнє. Майбутнє ж як таке значно ширше. Тут не уникнути питання: чи все майбутнє однаково існує? Або ж його онтологічний статус змінюється з віддаленістю від теперішнього? Якщо

так, тоді теперішнє має найбільшу повноту буття, а минуле постає своєрідним переходом до найменшого буття або небуття. З наведених міркувань є очевидним, що існують підстави для сумнівів в існуванні, принаймні в повному існуванні майбутнього. Як підсумок тривалих дискусій постає твердження: існування майбутнього залишається під питанням.

Чи можна розв'язати це питання? Йдеться не про накопичення нових емпіричних даних – їх достатньо дає наука, але вони не впливають вирішальним чином на філософське розуміння майбутнього. Потрібне концептуальне переосмислення проблеми на рівні філософії. Один з можливих шляхів розв'язання проблеми існування майбутнього – через розширення самого розуміння існування. Можна припустити, що майбутнє існує, але існує в певному сенсі, являє собою особливий спосіб існування. Звернемо увагу на те, що в деяких сучасних філософських концепціях поняття існування замінюється іншими близькими – перебування, здійснення тощо. Можливо, що ми маємо запитувати не про те, чи будуть існувати певні речі або події, а про те, чи вони трапляться або здійсняться. На відміну від дієслова «існувати», яке не містить обмеження у часі, дієслово «трапитись» передбачає, що дещо трапляється у певний час. Те, що трапиться колись, очевидно, ще не трапилось. Майбутнє також можна розглядати як спосіб існування можливого. В самій можливості виділяються різні періоди, пов'язані з існуванням можливого як можливого. Потенційне буття в теперішньому постає як сама можливість або чиста можливість. В майбутньому можливість переходить до модусу здійсненої або нездійсненої можливості. Допустимо також пов'язувати майбутнє з філософською категорією становлення. Становлення як і можливість виявляє різні етапи – більш або менш реальні. Розуміння майбутнього як аспекту становлення підкреслює нерозривність часового континууму. Майбутнє постає існуючим в межах цього континууму, тобто в межах цілого, яке об'єктивно існує.

Отже, є підстави говорити про особливості існування майбутнього, а звідси, про існування майбутнього в особливому сенсі. Розширення змісту поняття існування надає майбутньому положення існуючого. Майбутнє не

просто існує, воно перебуває в певному модусі існування. Таким модусом, який додає своєрідності до загального поняття існування може постати здійснення або становлення. Треба зазначити, що як модус існування становлення є більш складним типом, який включає моменти минулого, теперішнього й майбутнього. Особливим способом існування є можливість. Протиставлення актуального й потенційного буття сходять до Аристотеля. В сучасній філософії цей спосіб буття викликає дискусію, яка розгортається в парадигмах актуалізму і посибілізму. Актуалізм стверджує можливість як своєрідну дійсність. З протилежної точки зору, можливість є чимось, що протистоїть дійсності. Наведені ідеї доцільно перенести на час. Актуалізм надає майбутньому певної дійсності, поєднує його з теперішнім, протилежна концепція розриває майбутнє й теперішнє.

Можливо, краще сказати не про існування майбутнього, а про майбутнє як особливий тип існування. Це буття, яке характеризується неповнотою, незавершеністю й відкритістю. Вказаних характеристик немає у минулого, вони частково присутні, але втрачаються в теперішньому.

УДК 1

Філософські науки

СУСПІЛЬНА СВІДОМІСТЬ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ЗНАННЯ У
ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Руденко Т.П.,

доцент кафедри філософії

Національний технічний університет України «КПІ імені Ігоря

Сікорського»

м. Київ, Україна

Суспільна свідомість є сукупністю ідеальних форм, таких як поняття, судження, почуття, ідеї, уявлення, теорії, які охоплюють і відтворюють суспільне буття, які створюються людством у процесі освоєння природи і соціальної історії.

У теорії пізнання враховується соціальна обумовленість свідомості. Філософія розглядає суспільну свідомість як у пізнавальному, так і у соціальному аспекті.

До основних форм суспільної свідомості належать моральна свідомість, політична свідомість, правова свідомість, естетична, релігійна та філософська свідомість.

Основними елементами структури суспільної свідомості є її різні рівні: буденна і теоретична свідомість, ідеологія і суспільна психологія. Елементи буденного рівня суспільної свідомості: емпіричні знання про об'єктивні процеси, погляди, настрої, традиції, почуття, волю. Теоретичний же рівень суспільної свідомості виходить за межі емпіричних умов буття людей і виступає у вигляді певної системи поглядів, прагне проникнути в саму суть явищ об'єктивної дійсності, розкрити закономірності їхнього розвитку та функціонування.

Політичну свідомість розглядають як відображення політичних відносин, політичної діяльності, що відбувається у суспільстві. Політична свідомість є систематизованими поглядами на політичний устрій суспільства, на форми державного управління, на відносини між різними соціальними групами, на їх роль у житті суспільства, а також на відносини з іншими державами.

Правова свідомість як сукупність знань, поглядів на юридичні права та норми, що регулюють поведінку людей у суспільстві. У тоталітарній державі правова система, як у цілому й політична влада, зосереджені в руках однієї групи людей, яка знищує в країні демократичні свободи, яка підкорює життя суспільства своїм інтересам. У демократичній, правовій державі правова свідомість значної частини населення виражає підтримку встановленій правовій системі. Правова свідомість у структурі суспільної свідомості має місце як у сфері ідеології, так і у сфері суспільної психології.

У суспільній свідомості важливу роль відіграє мораль. Це сукупність норм, правил поведінки, які пов'язані з уявленнями про добро і зло, справедливість, гідність, обов'язок і т.п., що регулюють вчинки людини, визначають її відношення до інших людей та суспільства. Без моральних норм

неможливе існування суспільства. Сфера дії моральних норм визначається у праці, побуті, суспільному житті.

Філософія визначає основні етичні категорії: добро, зло, справедливість, гідність, толерантність, милосердя і т.п. Моральний ідеал, моральні норми і оцінки, погляди, переконання виступають головними компонентами моральної свідомості.

Релігія як форма суспільної свідомості охоплює релігійну ідеологію та релігійну психологію. Релігійна свідомість протягом історії розвитку людства набувала багатогранних форм, відтінків, пройшовши довгий шлях свого становлення від примітивних культів до складних релігійних систем і основних світових релігій сучасності. Релігія має не лише соціальні, але й психологічні, емоційно-чуттєві, моральні витoki.

Естетична свідомість відображає об'єктивну реальність шляхом певних художніх образів. Це ідеї, погляди, емоції і почуття людей, які виражають різноманітність життя за допомогою художніх образів, на основі законів краси.

Велика роль у формуванні естетичної свідомості належить мистецтву: живопису, літературі, скульптурі, музиці, театру і т.п. Мистецтво відтворює дійсність на протигагу від науки не в абстрактних поняттях і законах, а у художніх конкретно-чуттєвих образах та формах.

Мистецтво відіграє важливу пізнавальну роль у житті людини. Ще Аристотель розкрив пізнавальну функцію мистецтва, визначив його вплив на гармонійний розвиток особистості. Він вважав, що мистецтво є творчим відображенням природи, життя і здійснюється воно у мистецтві різними засобами «ритмом, словом, гармонією»[1; с.700]. (Гл. 1.)

У сучасному суспільстві спостерігаються дві тенденції у розвитку мистецтва. Перша пов'язана з існуванням мистецтва для еліти, вибіркова частина суспільства. Це так звана «елітарна» культура, відірвана від широких народних мас. А друга тенденція виражає «масову» культуру.

Завдяки суспільній свідомості відбувається реалізація знання у практичній діяльності, яка формує суспільно-культурний простір.

Література:

1. Древнегреческая философия: От Платона до Аристотеля / Пер. с лат. и древнегреч. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Харьков: «Фолио», 2003. – 829с.

УДК 17

Філософські науки

ЯК МОЖЛИВИЙ КАТЕГОРИЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕТИКИ?

Самарська А. В., Снітько Д. Ю.

*Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту ім. академіка Лазаряна
м. Дніпро, Україна*

Актуальність екологічної етики в сучасну епоху не потребує доведення, адже зв'язок проблеми людини і її стосунку до природи очевидний. Крім того, багато людей усвідомлює масштаби екологічної кризи, люблячи згадувати якою була річка в їх рідному місті 20 років тому, яким гарним та повним життя був ліс неподалік. Дітям намагаються купувати екологічно-чисті продукти харчування, які вирощувались без синтетичних добрив та пестицидів. Але, добре знаючи, що екологічна криза стосується кожного, людина вважає за належне встановлення морально-етичних відносин із природою чи відповідального до неї ставлення, свідомої поваги до неї як до суб'єкта з повноцінними правами у антропоморфному світі.

Сучасність гостро ставить питання про те, згідно із яким принципом має відбуватися людська діяльність, яка своїм об'єктом має природу. Більше того, під питанням опиняється сама доцільність ставлення людини до природи в якості об'єкту.

Отже, питання стоїть так: *Як можна сформулювати категоричний імператив екологічної етики?*

Очевидно, що ті моральні і філософські настанови, що лежать в основі людських взаємовідносин, а також в основі ставлення людини до самої себе, в питанні про ставлення до природного світу виявляються непридатними.

Наприклад, якщо узяти основний принцип людських взаємовідносин: стався до іншого так, як хочеш щоб інший ставився до тебе. Ми не можемо очікувати від тварин, рослин і неживої природи відповідного людському зворотного (свідомого) ставлення. Людське вчинення добра (чи зла) відносно до природи навряд чи викличе адекватну свідому дію з її боку. Наприклад, не можна очікувати від собаки вдячності чи вимагати від нього дотримання обіцянки.

В контексті питання про належний принцип ставлення до природи доцільно виділити дві основні стратегії. Перша стратегія дії ґрунтується на відношенні суб'єкт-об'єкт між людиною і природою; друга – на відношенні суб'єкт-суб'єкт. Власне, тут стикаємося із ще одним проблематичним моментом: *Чи можуть природні об'єкти і явища виступати в якості суб'єкта?* Адже суб'єкт передбачає самосвідомість і самодіяльність.

Природні об'єкти не можуть бути відповідальними, адже відповідальність можлива лише як суто антропологічний феномен. Через це природні істоти, речі і явища завжди будуть підлягати певному відповідному стосунку з боку людини – опікуванню, управлінню, покаранню, використанню, остраху. Все це пов'язано із тим, що природа так чи інакше представляє небезпеку для людини і у випадку якогось іншого стосунку до природи, рівень загрози для людини збільшується. Наприклад, люди мають здійснювати контроль над поширенням інфекцій і вірусів, люди мають втручатися безпосередньо в «природні» процеси в середині людського тіла, мають контролювати популяцію і поведінку диких хижих тварин, вживають заходів для уникнення руйнівного впливу природних катаклізмів.

Суб'єкт-суб'єктне ставлення до природи цілком можливе і у філософії не один раз підіймалось питання про доцільність такого ставлення (у творах А. Шопенгауера чи А. Швейцера [3, 4]). Проте, квієтизм і «благоговіння» перед життям в усіх його формах, тобто перед природою, межує із досить очевидною небезпекою для людини. Очевидно, що самозабуття людини як радикально відмінної від усіх інших форм життя, що єдина усвідомлює свою присутність у

світі, її самоотожднення із іншими об'єктами природи не сприятиме виживанню людства загалом. Ставлення до природи як до суб'єкта і безмежне співчуття живому веде людину до фізичного самознищення. Власне, сам Артур Шопенгауер досить виразно це усвідомлював. Відомий приклад буддійського епосу: Будда нагодував частиною свого тіла голодного тигра.

Проте маємо визнати, що доля людини скоріше полягає не у квітизмі та добровільній смерті, а навпаки – в тому, щоби дбати про буття. Цієї долі – піклуватися про буття, - нам навряд чи вдасться уникнути, тож людський стосунок до природи був і буде як суб'єкт-об'єктний.

Власне, підтвердження цьому ми знаходимо і в екологічній етиці Ганса Йонаса, що сформулював власний категоричний імператив екологічної етики для технократичної доби. Цей імператив висловлено так: *«Вчиняй так, щоби наслідки твоїх дій були сумісними із неперервністю подальшого існування людини на Землі»* [2, С. 258]. Як видно, категоричний імператив Г. Йонаса виходить із вищого принципу, доцільність якого полягає у збереженні людства. Іншими словами, саме виживання людини визнається головним пріоритетом екологічної етики і ставлення до природних об'єктів (а саме в цій якості вони тут конститууються) вимагає не ототожнення людини із ними, а лише більш завбачливого, бережливого ставлення.

Втім, просто турботливе, опікунське ставлення до природи не виявляється найбільш доцільним і задовільним в контексті питання про принципи екологічної етики. Необхідність саме філософського осмислення екологічної кризи пов'язана саме із комплексним характером даної проблеми. В. Гьосле з приводу необхідності подолання екологічної кризи та усвідомлення природи в якості суб'єкту писав, що помиляється той, хто вважає, начебто з екологічною кризою можна справитися за допомогою лише економічних заходів. Екологічна криза зумовлена «стрілками», що направляли рух до конкретних цінностей і категорій, без коректування яких нам не вдасться розпочати радикальні зміни [1, С. 34]. При переорієнтації категорій поняття «природа» повинне стати центральним, так що саме відношення людини до

природи буде розумітися інакше, ніж це відбувалося в більшості філософських і наукових теорій Нового часу.

Ми постійно боремося з наслідками екологічних проблем, але забуваємо про їх справжні причини. Вчені створюють екологічно чисті технології, підприємства переходять на «зелене» виробництво, уряд запроваджує різні стратегії сталого розвитку і т.д., але все одно наша країна знаходиться в стані перманентної екологічної кризи. Цього замало, бо подібні заходи не змінюють свідомості кожної окремо взятої людини.

Сутність екологічної кризи полягає в тому, що вона є наслідком інших криз:

- криза ставлення людини до природи (прагматичне ставлення людини до природи, прояв небезпеки ідеалу Ф. Бекона);

- криза сучасної цивілізації, криза всіх її інститутів і систем:

- політики (тільки ледачий політик не обіцяє вирішити екологічні проблеми в своїй передвиборчій програмі, а коли його обирають на посаду, відсуває їх на останнє місце);

- економіки (вплив економічного фактора у вирішенні тієї чи іншої проблеми переоцінити, звичайно, складно. Екологічні заходи часто не приносять видимого економічного ефекту, а зменшення захворюваності, поліпшення якості повітря, води враховувати не прийнято);

- науки і техніки (щоб вийти із замкнутого егоїстичного кола, наука повинна змінитися і включити в свою методологію такі далекі поки від неї категорії, як совість, милосердя, любов. Наука, яка могла б працювати в напрямку не мнимого, а справжнього прогресу, - це наука, яка спирається не тільки на природознавство, а й на вищу людську мудрість, на всі сфери гуманітарного знання. Також, неможливо прагнути до подолання екологічної кризи, не звертаючись до проблеми техніки, адже саме завдяки техніці людство і суспільство взаємодіють з природою, перетворюючи її на своє середовище життя);

- культури і виховання особистості

- морально-етична криза (нам необхідно усвідомити свою відповідаль-

ність за природу, заради неї самої і заради майбутнього існування людства).

Важко сформулювати дієвий категоричний імператив екологічної етики, але можна стверджувати наступне: *«Екологічна криза стосується кожного»*. Відповідь на питання про належний спосіб ставлення до природи, як було вище вказано, вимагає комплексного підходу до аналізу усіх чинників екологічної кризи сучасності і прогнозування усіх наслідків усіх можливих стратегій взаємодії природи і людини, і роль філософії у цій справі є ключовою.

Література:

1. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі / Пер. з нім., примітки та післямова Анатолія Єрмоленка. – Київ: Лібра, 2003. – 248 с.

2. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Пер. з нім. – К.: Лібра, 2001. – 400 с.

3. Швейцер А. Культура и этика / Перевод с немецкого Н. А. Захарченко, Г. В. Колшанского – М.: Прогресс, 1973. – 343 с.

4. Шопенгауэр А. Мир как воля и представление, Т.2 / Пер. с нем. – Мн.: ООО "Попурри", 1999. – 832 с.

УДК 130.3

Філософські науки

РЕЛІГІЯ І СУЧАСНА КУЛЬТУРА

Семенів В. С.,

студентка хіміко-технологічного факультету

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Кожен народ відрізняється один від одного і перш за все культурою та релігією. Дуже важливо усвідомити їх співвідношення, що є показником гармонійного існування та національної ідентичності.

Чому виникла релігія, яка обумовлена вірою у вищі сили? Для первісних людей це було певним заспокоєнням перед деякою небезпекою, віра у міфи,

фетиші, ідолів і тому подібне давала відповіді на незрозумілі на той час людині запитання. Наші предки вважали, що їхні долі підпорядковуються надприродним силам, яким вони беззаперечно поклонялись і все відбувалось навколо Богів. За допомогою певних ритуалів чи магічних діянь люди само стверджувались. Це був певний набір їх правил, законів життя яких вони наслідували. Це була їхня культура.

З плином часу світ невпинно змінюється, а разом із ним й люди. Наукові відкриття дають відповіді на запитання які колись були міфами чи фантастикою. Шалений темп життя залишає все менше часу на похід до церкви чи просто на думку про Бога. Сучасній людині легко уявити загальний духовний погляд на світ не зв'язуючи його з релігією. Вона вважає саме себе творцем свого життєвого шляху, подальшої долі, залежно від шляху який обере. Тобто вплив релігії на суспільство відносно послабився, як наслідок її секуляризація.

Існує думка, що не має на світі тотальних атеїстів. Релігія — це, по суті, віра в щось, «будь-якої системи поглядів і дій, якої дотримується якась група людей і яка служить індивідові схемою орієнтації та об'єктом поклоніння».[1] У кожного є комплекс певних сформованих правил, чи можливо ідей, грандіозні замисли чи примітивні мрії і людина не може існувати без віри у свої переконання, правоту свого світобачення. В результаті кожен “невіруючий” наслідує певну ідею, вибирає свого ідола на заміну вже існуючим. Тобто релігія, а разом і культура, живе у кожному з нас.

Релігія не охоплює ціле суспільство в сучасному світі, і жодне суспільство не живе цілком згідно з одним з наборів священних правил і практик. З іншого боку, в деяких контекстах релігійний авторитет та ідентичність можуть бути більш значущими, ніж будь-який інший культурний елемент. Отже, важливо побачити елементи релігії та елементи культури в постійній взаємодії.

Чи можна вивчати релігію, не вивчаючи етнічну приналежність та культуру? Взаємозв'язок і взаємодія людей з різних культур та рас, що належать до різних релігій — це подія, що стає ще більш актуальною при розгляді поточних світових подій. Глобалізація, постколоніалізм та зростаюче багатокультурне

суспільство (через міграцію з економічних, соціальних, політичних чи інших причин) вимагають розуміння взаємозв'язку культури та релігії.

Можна сказати, що релігія об'єднувала народи, а разом й їхню культуру. Вона охороняла мораль, виховувала й учила мудрості інколи й зберігала традиції. Проте внаслідок секуляризації слово “релігія” зараз дуже рідко використовується у поєднанні з попередніми виразами.

Релігія є духовною складовою культури. Багато богословських систем: православна, католицька та протестанська, тощо, вважають віру єдиною основою духовного розвитку людини. При цьому матеріальну основу культури залишають осторонь, відкидаючи їх нерозривну єдність.

З другого боку, недоцільно заперечувати матеріальний вклад релігії у розвиток культури. Наприклад, мусульманські культурологи впевнені, що без ісламу їх держава не мала б досягнень в науці та мистецтві.

Також потрібно згадати й те що релігія подарувала нам багато архітектурних пам'яток по всьому світу, залишила свій відбиток й у різних видах мистецтва, шукаючи засоби для посилення свого впливу. Митці поширювали свої творіння завдяки релігії. Значимі для людини речі, цінності одержували релігійну санкцію (важливе значення релігії для культури).[2] Тому культурні досягнення несуть глибокий зміст, який неможливо зрозуміти, не ознайомившись з релігійними віруваннями, що стоять за ними. Проте, це твердження більше стосується творів мистецтва минулої доби, оскільки частка світських шедеврів ХХ-ХХІ ст. набагато більша ніж релігійних.

П.Сорокін показав це статистично вивчаючи історію культури й мистецтва. Дослідник проаналізував більше 100 тис. творів живопису й скульптури восьми провідних європейських країн з початку середніх віків і аж до 1930 р. За його даними, частка картин і скульптур на релігійну тематику в XII-XIII ст. становила 97 %, у XIV-XV ст. - 85, у XVI ст. - 64, 7, у XVII ст. - 50, 2, у XVIII ст. - 24, 1, у XIX ст. - 10, у XX ст. - 3, 9 %. Інше - світські сюжети.

Майже вся музика середньовічної Європи представлена хоралами й іншими жанрами релігійної спрямованості. У період між 1090 і 1290 роками

уперше з'являється світська музика - пісні трубадурів, труверів і мінезінгерів. До XVII-XVIII ст. серед музичних творів частка релігійних творів уже знижується до 42 %, до XIX ст. - до 21 %, а до XX ст. - до 5%.

У середньовічній художній літературі майже немає світських шедеврів. У XI ст. виникають окремі напівсвітські, напіврелігійні твори. Лише з другої половини XII ст. виникає справжня світська література. А вже у XVIII-XIX ст. частка світських художніх творів збільшилася до 80-90 %.[3]

Отже, релігія та культура у певних поняттях невід'ємні складові. Культура впливає на форму релігії, а релігія впливає на спосіб життя людини, її цінності, тобто культуру.[2] Проте з плином часу секуляризована культура все більш віддаляється від релігійного впливу, але навіть атеїзм має релігійні ознаки.

Література:

1. <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/filosofiya/part5/044.htm>.
2. https://pidruchniki.com/1593110643883/kulturologiya/kultura_religiya.
3. https://pidruchniki.com/1333122243884/kulturologiya/religiya_kulturna_dinamika.

УДК 740

Философские науки

ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИИ НА ПЛАСТИЧЕСКУЮ КУЛЬТУРУ

Чумак Н. В.

*соискатель кафедры философии Харьковского
национального университета им. В. Каразина*

Пластическая культура раскрывает пласт психологических и культурных процессов, отражавших влияние исторических событий и идеологии на формирование мировоззренческих установок человека.

Первобытный человек с его образным мышлением и господством невербального способа коммуникации ощущал себя как тело, как неотделимый элемент природы и общества. Господствующее коллективное мышление и неразрывная связь с природой обусловили такие характерные черты

пластической культуры первобытного человека как: мимесис (подражание животным), богатство невербального языка как средства коммуникации, сакральное значение танца.

В эпоху античности пластический язык культуры гармоничен и естественен. Характерной и немаловажной чертой пластической культуры Древней Греции была нагота человеческого тела и гармоничное развитие человека, что было обусловлено влиянием греческой античной философской мысли, идеологией афинского общества и мифологией. Но уже в эпоху эллинизма характерной чертой пластической культуры было «расщепление ранее целостного пластического образа», что было следствием римских завоевательных походов и войн Александра Македонского.

Римская культура с ее идеологией непобедимой империи и гражданским долгом – олицетворение мужского начала в пластической культуре. Идеологические установки, имеющие в государстве первостепенное значение, способствуют укреплению общественного мнения, другими словами, давление социума становится осязаемым. Вместе с понятиями принятого и непринятого в обществе появляется чувство стыда, которое разрушает былое представление о наготе. Именно с Рима, по мнению Волошина, начинается «то двадцативековое пленение человеческого тела в темнице одежды, которое создало ту острую выразительность лиц, которая отличает современное человечество». (3, с. 401)

Эпоха средневековья является показательной в вопросе взаимообусловленности пластической культуры и идеологии. Религиозное мировоззрение, господствовавшее внесло свое понимание в отношении к телесной природе человека. Свобода движения, существовавшая в античной пластике, в средние века ограничивается мерой. С появлением наречия *bene* (хорошо), прилагаящемуся к глаголу «модулировать», эта свобода постепенно исчезает и заменяется на соответствие внешним требованиям и ограничение моралью.

Как считает А. Ф. Лосев, стихийный индивидуализм эпохи Возрождения; примат субъективных стремлений и антропоцентризм породили обратную

сторону титанизма, характеризующийся «всякого рода разгулом страстей, своеволия и распущенности». (5, с. 122) Пластика Ренессанса скорее отражала эстетическую сторону телесности нежели идею целостности человека.

Человек Нового времени, анализируя себя, отделяет свой внутренний духовный мир от физической оболочки. Исследуя тело как анатом, он выделяет его из природы, делает объектом научного познания и, в результате, теряет ту гармонию, которая была присуща его древним прародителям. Пластический язык культуры XVII века в полной мере отразил все противоречия эпохи. Характер пластической культуры Нового времени – дуалистический. Она не только включала два различных стилевых направления: барокко и классицизм, но подразделялась на высшую аристократическую культуру, которая ориентировалась на идеологию абсолютизма и низшую народную, сохранившую естественность самовыражения и развившуюся на почве фольклора.

Отношение человека к своему телу в XVIII – XIX вв. вызывает повышенный интерес и становится объектом исследования таких наук как анатомия, физиология. Но, исследуя свое тело «под микроскопом», человек теряет единство с ним, нарушается природная гармония тела и духа.

На рубеже XIX – XX вв. с появлением философской антропологии, психоанализа и экзистенциализма усиливается интерес к сущности человека. Человека рассматривают не как отвлеченное абстрактное понятие, а как конкретное существо, имеющее тело и свой особый образ мышления.

В XIX веке формируется предметно-объектное отношение к телу. Тело, также как и сознание, подвергается манипуляции. Идеологи новой эпохи прекрасно понимают, что, научившись манипулировать телом, можно с легкостью управлять сознанием.

Проблема зависимости и освобождения тела от социальных репрессий стала определяющей в XX веке. Характерными чертами пластической культуры XX века являются ярко выраженная сексуальность, с одной стороны, и отчужденность от тела – с другой. Цивилизация научилась управлять «послушными телами», при этом умело манипулируя сознанием.

Влияние идеологии на пластическую культуру в различные эпохи придавало ей различную ценностно-нормативную и гносеологическую окраску. Следует отметить, что в любую историческую эпоху идеологические установки зачастую имели решающее значение в формировании пластического образа человека культуры.

Литература

1. Боннар А. Греческая цивилизация. Ростов-на-Дону: Феникс. 1994.
2. Войтинская Н.С. Аристотелизм. *Вопросы философии*. 2017. № . с.
3. Волошин М. Лики творчества. Ленинград: Наука, 1988. 848 с.
4. Леви-Брюль Л. Сверхъестественное в первобытном мышлении. – М., 1994, 608 с.
5. Лосев А. Ф. Эстетика Возрождения. – М., 1978, 623 с.
6. Лоуэн А. (1998) Язык тела. Ростов-на-Дону: «Феникс».
7. Маркузе Г. (2003). Эрос и цивилизация. Москва: ООО «Издательство АСТ».
8. Эллинизм: восток и запад. Москва: Наука, 1992., 384 с.

УДК 7

Юридичні науки

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ

Дяконова А. Д.,

Студентка 4-го курсу господарсько – правового факультету,

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна

*Науковий керівник **Остапенко Ю. І.***

ас. кафедри господарського права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

У данній роботі проаналізовано підстави господарсько-правової відповідальності в аспекті співвідношення законодавчих і теоретичних засад. А також аналізу господарського правопорушення як фактичної підстави

господарської відповідальності. Зокрема, такі питання: відсутність законодавчо закріпленого терміна господарського правопорушення, його складу, переліку підстав господарської відповідальності тощо. А також державний вплив на господарську відповідальність.

Відповідно до статті 218 Господарського кодексу України господарська відповідальність - це вчинене учасником господарських відносин правопорушення у сфері господарювання [1]. Як вже було зазначено поняття господарського правопорушення на сьогодні не закріплене на законодавчому рівні, його значення як випливає з класичного джерела теорії держави і права, правопорушення - це суспільно небезпечне або шкідливо неправомірне (протиправне) винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яке спричиняє юридичну відповідальність [4].

Багато визначень має вітчизняна наука, теоретик господарського права Л.А.Жук визначає господарське правопорушення, протиправну дія або бездіяльність суб'єкта господарських відносин, яка не відповідає вимогам норм господарського права, не узгоджується з юридичними обов'язками зазначеного суб'єкта, порушує суб'єктивні права іншого учасника відносин або третіх осіб [3].

О.Ф.Скакун розглядає правопорушення як суспільно небезпечне або шкідливе неправомірне (протиправне) винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатної особи, яке спричиняє юридичну відповідальність..

Окрім того, для «господарського правопорушення» існує таке визначення, як передбачене законом або договором протиправне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом господарювання в процесі здійснення ним господарської діяльності, яке тягне за собою господарську відповідальність. У даному випадку важливо розмежування поняття господарського правопорушення, яке передбачає господарську відповідальність, і правопорушення у сфері господарської діяльності (злочин), що спричиняє кримінальну відповідальність.

Тому важливо закріпити на законодавчому рівні офіційне визначення господарського правопорушення, яке буде становити фактичну підставу для відповідальності.

Щодо складу, то господарське правопорушення включає в себе такі обов'язкові елементи: протиправну поведінку суб'єктів господарювання; наявність шкоди; причинний зв'язок між протиправною поведінкою правопорушника та наслідками; вину правопорушника [2].

Деякі науковці відносять до цього переліку таку підставу, як господарська правосуб'єктність учасників господарських відносин. Господарська правосуб'єктність - це визнана державою за певним суб'єктом господарювання можливість бути суб'єктом прав (мати і здійснювати господарські права та обов'язки, відповідати за їх належне виконання і мати юридичну можливість захищати свої права та законні інтереси від можливих порушень) [5]. Однак, так як ця характеристика в обов'язковому порядку має передувати настанню господарської відповідальності можна дійти висновку, що господарська правосуб'єктність не може бути включена до переліку обов'язкових підстав господарської відповідальності, оскільки вона є необхідною передумовою ще на початковій стадії господарських правовідносин.

Щодо переліку підстав для господарської відповідальності, то у науці господарські правопорушення поділяються на дві групи: договірні правопорушення та позадоговірні правопорушення.

До договірних правопорушень відносяться:

- *правопорушення на стадії виникнення договорів*: порушення строків укладання договорів; процедури врегулювання розбіжностей, що виникають при їх укладанні; укладання договорів, що суперечать вимогам закону, цілям діяльності юридичної особи, або укладання договорів з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства;

- *порушення строків виконання договірних та інших господарських зобов'язань* щодо поставки продукції та товарів (найпоширеніші в господарській практиці), перевезення вантажів, виконання робіт та ін. Прострочення виконання зобов'язання загалом тягне за собою сплату боржником визначеної законом або договором неустойки, штрафу, пені;

- *порушення господарських зобов'язань щодо якості поставленої продукції (товарів), виконаних робіт, наданих послуг;*

- *порушення державної дисципліни цін, пов'язані з виконанням договорів.* Законами України передбачається, що у разі порушення підприємством ціни (при реалізації за договором продукції) надлишкове одержана сума підлягає вилученню в дохід відповідного бюджету;

- *порушення у сфері кредитних та розрахункових відносин, пов'язані з виконанням господарських договорів;*

- *порушення господарських зобов'язань щодо перевезень вантажів:* зобов'язань з планів перевезень (неподання перевізних засобів, непред'явлення вантажів до перевезення); простій транспортних засобів під навантаження і розвантаження понад встановлені терміни; втрата, нестача, пошкодження вантажу; прострочення доставки вантажу тощо.

Позадовірні правопорушення:

- *порушення законодавства про захист економічної конкуренції (анти-конкурентні узгоджені дії; зловживання монопольним (домінуючим) становищем; анти-конкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю);*

- *порушення прав власника як поєднаних, так і не поєднаних з позбавленням прав володіння .*

Та даний перелік не є вичерпним.

Щодо кола осіб, які можуть нести господарську відповідальність, то як зазначається в ч. 1 ст. 216 ГК учасники господарських відносин несуть господарську відповідальність за правопорушення у сфері господарювання через застосування до правопорушника господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених законами. Господарська відповідальність, на думку Д. Липницького, А. Болотова, відрізняється сукупністю певних ознак і однією з цих ознак є те, що суб'єктами відповідальності є суб'єкти господарювання та їх структурні підрозділи, так і учасники господарських відносин, у тому числі відповідні органи державної влади.

Також важливим аспектом господарської відповідальності є саме роль держави, яка використовує для цього господарсько – правові засоби. Під господарсько-правовими засобами державного регулювання варто розуміти засоби впливу держави на сферу підприємництва з метою створення або за безпечення умов їхньої діяльності відповідно до прийнятої національної економічної політики. До господарсько-правових засобів державного регулювання економіки належать, насамперед, правові прямі та непрямі засоби. Особливість прямих засобів державного впливу на сферу господарювання полягає в тому, що їм властиво безпосередніми владними регуляторами примушувати суб'єкта господарювання діяти певним чином у господарському середовищі. Непрямі засоби – це ті регулятори економічного середовища, які стимулюють ефективне господарювання і додають економічної вигоди поведінці, яка є бажаною для суспільства і держави. Таким регулятором виступає і господарська відповідальність.

Н.О.Саніахметова зазначає, що регулювання економіки є інструментом, що використовується державою для впливу на господарську діяльність, але це не єдиний інструмент, що використовується з такою метою. Воно ґрунтується на законодавстві, але ця характеристика притаманна не тільки йому, а більшості засобів державного впливу на економіку. Водночас відмінною особливістю законодавства, що становить основу регулювання економіки, є його здебільшого імперативний характер. Регулювання – це форма державного впливу на економіку, у разі порушення вимог якої, встановлених законодавством, може бути застосована відповідальність.[6] Держава забезпечує реалізацію господарської відповідальності за допомогою системи вповноважених державних органів.

Беручи до уваги законодавство в цьому питанні, то Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час

здійснення державного нагляду (контролю). А державний нагляд (контроль) у свою чергу розкривається, як діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування (органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища. [7]

Таким чинном, є можливість визначити підстави господарсько-правової відповідальності з огляду на викладене у данній роботі . До фактичної підстави належить господарське правопорушення як передбачене законом або договором протиправне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом господарювання в процесі здійснення ним господарської діяльності, яке тягне за собою господарську відповідальність. Хоча законодавство України не має чіткого визначення даного поняття і спиратися у даному питанні можна лише на теоретичні розробки вчених. Господарське правопорушення складається з таких елементів, як протиправна поведінка, наявність негативних наслідків, причинний зв'язок між протиправною поведінкою і наслідками, вина. Також важливим аспектом господарської відповідальності є роль держави, яка використовує для цього господарсько – правові засоби. Під господарсько-правовими засобами державного регулювання слід розуміти засоби впливу держави на сферу підприємництва, які є і регулятори економічного середовища, що стимулюють ефективне господарювання та додають економічної вигоди поведінці, яка є бажаною для суспільства і держави. В тому числі до них відноситься і господарська відповідальність.

Література:

1. Господарський Кодекс України № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. - Редакція від 01.10.2018.

2. Несинова С.В., Воронко В.С., Чебикіна Т.С. *Господарське право України*: навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2012

3. Господарське право: навчальний посібник / Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець. - К., 2003.

4. Український фонд підтримки підприємництва *Методичні матеріали для малого та середнього бізнесу* [Електронний ресурс] . - Режим доступу:

<https://sites.google.com/site/metodicniposibniki/pravoporusen-na-ta-vidpovidalnist>

5. Господарське право: Практикум / В. С. Щербина, Г. В. Пронська, О. М. Вінник та інші; [за заг. ред. В. С. Щербини]. - К.: Юрінком Інтер, 2001. - С. 199.

6. Саніахметова Н. О. Підприємницьке право: Суб'єкти підприємництва. Кредитування. Оренда. Лізинг. Зовнішньоекономічна діяльність. Інвестиції. Антимонопольне законодавство. Захист від недо-бросовісної конкуренції. Реклама: навч. посібник / Н. О. Саніахметова. – Київ: А.С.К., 2001.

7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». – Редакція від 04.04.2018 р.

УДК 3437.

Юридичні науки

ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЛОЧИНУ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Дьяченко О.В

*студентка, Київський національний
торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

На наш погляд, безсумнівною є думка, що демократична та правова держава повинна забезпечувати права людини, а також гарантувати захист її від будь-яких злочинних посягань. Ці завдання реалізуються за допомогою діяльності певних органів, особливості реалізації якої зафіксовані у правових актах.

Оскільки питання злочину стосується кримінально-правової сфери, то й відповідно особливості захисту потерпілого врегульовані у Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», а також Основним Законом держави – Конституцією України.

Так, у Конституції України приписи, що стосуються прав та гарантій громадян, зокрема й у кримінально-правовій сфері містяться у статтях 29, 30, 31, 34, 39, 60, 61, 62... Конституції України, що свідчить про важливість цих питань. Так, у статтях 30 та 31 Конституції України зазначено, що з метою врятування життя людей чи в інших невідкладних випадках можливо застосувати інший порядок проникнення до житла тощо, що встановлений законом; для запобігання злочинів може бути порушено таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції [1] тощо.

У Кримінальному кодексі України також містяться нормативно-правові приписи, які стосуються потерпілого, проте відсутнє визначення поняття «потерпілий» та не зафіксовані особливості його кримінально-правової охорони [2].

Натомість у новому Кримінальному процесуальному кодексі України у параграфі 4 зафіксовані особливості статусу потерпілого. Зазначено, що «потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого. Потерпілим є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдана шкода і у зв'язку з цим вона після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого» [3]. У статтях 56 та 57

Кримінального процесуального кодексу України також визначені права та обов'язки потерпілого.

Можна вважати правотворчим недоліком відсутність кримінально-правового інституту потерпілого (в тому числі положень щодо його захисту) саме у матеріальному законодавстві, адже як відомо матеріальне право фіксує правовий статус суб'єкта, його права та обов'язки тощо, а процесуальне право визначає процедуру реалізації цих прав та обов'язків, що визначені у матеріальному права. Тому механізм захисту потерпілого є недосконалим.

У юридичній літературі зазначається, що існує цілий ряд недоліків регулювання захисту потерпілого від злочину в Україні. До прикладу, у вітчизняному законодавстві містяться приписи, що стосуються відшкодування завданої злочином шкоди громадянам, проте нічого не зазначено про особливості такого відшкодування для іноземців, осіб без громадянства.

Вчені вказують на недолік дефініції «потерпілий», адже у ній зазначено лише про те, що потерпілим може бути особа якій завдана шкода, натомість нічого не зазначено про особу, щодо якої є загроза заподіяння такої шкоди. Адже після готування до злочину чи замаху на його вчинення, потерпілий може зазнати у зв'язку з цим моральних страждань [4]. Відсутність Закону України «Про проступки» також перешкоджає ефективному захисту потерпілих від правопорушень в Україні.

Основними органами, що забезпечують захист потерпілого є органи прокуратури, слідчий суддя, суд, органи внутрішніх справ, керівники органу досудового розслідування – начальник Головного слідчого управління, слідчого управління, відділу, відділення органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, органу Державної кримінально-виконавчої служби України, підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України та його заступники, які діють у межах своїх повноважень та інші. Без їх діяльності неможливо реалізувати захист цих суб'єктів.

Розглянемо особливості захисту потерпілих від злочину у деяких зарубіжних країнах.

До прикладу, у деяких країнах континентальної системи права (Австрії, Бельгії, Німеччини, Італії, Іспанії, Росії, Франції) потерпілий в певній мірі може брати участь в процесі висування і підтримки приватного обвинувачення, а також має можливість пред'являти цивільний позов як в ході самого кримінального провадження, так і окремо в процесі цивільного судочинства. Наприклад, в Німеччині після прийняття у 1986 році спеціального Закону про захист жертв злочинів були суттєво розширені процесуальні права потерпілих і встановлено більш спрощений порядок розгляду заявлених потерпілими цивільних позовів в кримінальному судочинстві, який набагато прискорював хід повного відшкодування завданої нею особистого і матеріального збитку [5, с. 165-166]. При цьому, незважаючи на те що потерпілим було надано процесуальні права, подібні правам державного обвинувача, німецький законодавець все ж дотримався принципу пропорційності прав і законних інтересів, змагальності сторін.

У 1990 році у Великобританії була опублікована Хартія жертви, в якій детально викладалися права та обов'язки потерпілих, а також обов'язки відповідних правоохоронних органів, здійснення правосуддя, надання необхідної допомоги потерпілим і повної компенсації заподіяної жертвам злочинів шкоди. Ще до прийняття цієї Хартії в 1988 році МВС Великобританії випустило для правоохоронних та місцевих органів влади і управління циркуляр для службового користування, в якому встановлювалися заходи щодо поліпшення практики поводження з жертвами злочинів під час розслідування, своєчасної компенсації заподіяної їм шкоди та попередження злочинів. У цих нормативно-правових документах передбачено також, що правоохоронні органи і представники місцевої влади зобов'язуються оперативно реагувати на повідомлення потерпілих, приділяти їм належну увагу, враховувати їх думку і проявляти до їхньої людської гідності щиру повагу.

Слід зауважити, що турботу про жертв злочинів здійснюють не тільки органи поліції, прокуратури і суду, але нерідко і представники місцевих органів

влади та управління, а також регіональні пенітенціарні служби. Наприклад, англійські служби виконання кримінального покарання і пробації (probation and parole system) мають повсякденний обов'язок тримати під своїм постійним контролем постпенітенціарну поведінку колишніх засуджених, з'ясовувати, чи не стурбовані потерпілі умовно-достроковим звільненням злочинця, чи потрібно вжити заходів щодо обмеження місця проживання і роботи осіб, які відбули покарання, особливо тих, які були звільнені з місць позбавлення волі з випробувальним терміном під наглядом служби пробації. Це стосується не лише Великобританії [6].

Отже, захист потерпілих від злочину в Україні та за кордоном здійснюється за допомогою двох складових – діяльнісної та документальної. До діяльнісної можна віднести компетентних органів, які забезпечують захист особи від протиправних посягань. Наприклад, це органи поліції, прокуратури тощо. Документальна складова включає в себе правові акти, у яких фіксуються особливості, порядок та механізми такого захисту.

Крім того, до відмінних ознак захисту потерпілих від злочину в Україні та за кордоном можна віднести: різний обсяг прав потерпілих, а також органів, що здійснюють захист їх прав, збільшується кількість недержавних органів, що реалізують захист таких прав. Різняться загалом й статус потерпілого. Отже варто відзначити, що загалом у світі спостерігається тенденція до збільшення змісту та обсягу прав потерпілого.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр?find=1&text=%EF%B3%E4%EF%F0%E8%BA#w12> (дата звернення: 03.10.2018).

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.10.2018).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 03.10.2018).

4. Ващук Б. Л. Поняття потерпілого та підстави його визначення за проектом КПК України. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsy/03_2008/08vblpku.pdf (дата звернення: 03.10.2018).

5. Леви А. А. Потерпевший в уголовном процессе. М., 2007. С. 179.

6. Хартия жертв (The Charter of Victims of Crimes) / Перевод с английского. Лондон, 1991. М., 1992.

УДК 349.4

Юридичні науки

ІНСТИТУТ ДОБРОСУСІДСТВА В ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ

Перетяцько А.М.

Студентка юридичного факультету

Чернігівський національний технологічний університет

м. Чернігів, Україна

Одним із найбільш актуальних питань розвитку земельного права в усі часи було питання добросусідства, що підтверджує генеза інституту добросусідства. Римське приватне право розглядало добросусідство одним із видів обмеження права власності, керуючись «загальним благом» та інтересами окремих осіб, переважно сусідів [1]. Законами XII таблиць були введені певні обмеження власності, зокрема власник земельної ділянки зобов'язаний був допускати на свою ділянку протягом дня сусіда для збирання плодів, що падали з дерев, які росли на земельній ділянці сусіда. В подальшому до цих обмежень додалося багато інших [2, с. 74].

Сучасний Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р., (далі – ЗК України) вперше ввів поняття добросусідства до законодавства України. Попередні Кодекси УРСР правила добросусідства не регулювали.

Наразі зміст добросусідства закріплено в ст. 103 ЗК України. Він відображається у наступних положеннях:

- власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їх цільового призначення, при яких власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей (затінення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення тощо) [3].

Суть даної норми ЗК України зводиться до того, що власник земельної ділянки відповідно до чинного законодавства може здійснювати будь-які дії із земельною ділянкою в обсязі наданих йому правомочностей. При цьому він зобов'язаний не заподіювати шкоди довкіллю, а також не порушувати права й охоронювані законом інтереси громадян, юридичних осіб і держави. Зазначені вимоги необхідно розглядати як обмеження права власності, ущемлення суб'єктивного права власника на конкретне майно з метою забезпечення прав і охоронюваних законом інтересів інших осіб. Отже, сучасний інститут добросусідства, на відміну від сервітутів, не дає сусідам жодних самостійних прав на чужу земельну ділянку, а лише утруднює реалізацію власником ділянки свого права. Законні обмеження можливі лише між власниками сусідніх ділянок[4, с. 87].

- власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані не використовувати земельні ділянки способами, які не дозволяють власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок використовувати їх за цільовим призначенням (неприпустимий вплив) [3].

Як зазначає А. Мартин, добросусідські відносини між власниками та користувачами сусідніх земельних ділянок є обов'язком кожного суб'єкту, у власності чи користуванні якого знаходиться земельна ділянка. Сторони сусідніх земельних ділянок зобов'язані не вчиняти перепон, які б могли перешкоджати цільовому використанню сусідніх земельних ділянок. З цієї метою ч. 2 ст. 103 ЗК України визначає межі допустимого негативного впливу на сусідню земельну ділянку шляхом встановлення заборони справляти

неприпустимий вплив на земельну ділянку. Неприпустимим впливом слід вважати такий вплив на сусідню земельну ділянку, за якого власники або користувачі земельної ділянки втрачають можливість використовувати земельну ділянку за її цільовим призначенням (наприклад, вирощувати сільськогосподарську продукцію, здійснювати будівництво будинків та інших споруд тощо)[5, с. 63].

- власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані співпрацювати при вчиненні дій, спрямованих на забезпечення прав на землю кожного з них та використання цих ділянок із запровадженням і додержанням прогресивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та охорони земель (обмін земельних ділянок, раціональна організація територій, дотримання сівозмін, встановлення, зберігання межових знаків тощо)[3].

Сутність даної норми ЗК України зводиться до того, що однією з невід'ємних і істотних ознак земельної ділянки є її нерухомість, або незмінність місця розташування. З цим можуть бути пов'язані певні незручності у її використанні. Для розв'язання такої проблеми законодавець встановив обов'язок власників та користувачів земельних ділянок співпрацювати при запровадженні заходів, які не завжди можуть бути реалізовані одним власником, землекористувачем самостійно (раціональна організація меж та площі земельних ділянок, проведення сівозмін, зберігання спільних межових знаків тощо). Крім того, не можна не відзначити низький ступень формалізації обов'язку, що значно утруднює примушення до його виконання. Передбачений обов'язок щодо «сприяння обміну» взагалі не може розумітися буквально, оскільки за такого розуміння він порушуватиме загальні засади здійснення права власності та принцип добровільного розпорядження об'єктами такого права[6, с. 139].

Також в контексті змісту відносин добросусідства встановлені наступні правила добросусідства, яких повинні дотримуватися сусіди, а саме: попередження шкідливого впливу на сусідню земельну ділянку (104 ЗК України); наслідки проникнення на земельну ділянку гілок і коренів дерев (105

ЗК України); спільне використання межових споруд (108 ЗК України); використання дерев, які стоять на межі земельних ділянок (109 ЗК України). Деякі з цих правил застосовуються при вирішенні спорів щодо межі земельних ділянок, а саме: обов'язки щодо визначення спільних меж (106 ЗК України), відновлення меж(107 ЗК України)[2, с. 75].

Таким чином, проаналізувавши зміст відносин добросусідства, ми дійшли висновку, що норми ЗК України, які регулюють добросусідство в земельному законодавстві, по своїй суті є законодавчо встановленими обмеженнями щодо здійснення права власності на земельні ділянки. Їх мета – забезпечити погодження та захист інтересів власників (землекористувачів) сусідніх земельних ділянок. Тому додержання правил добросусідства – це надійний шлях побудови дружніх, взаємовигідних відносин між сусідами і водночас захист особистих прав та інтересів кожного з них.

Література:

1. Римское частное право: Учебник / Под ред. проф. И.Б. Новицкого и проф. И.С. Перетерского. – М.: Юриспруденция, 2000. – 448 с.
2. Позюмко І. С. Добросусідство у земельних правовідносинах [Текст] / І. С. Позюмко // «Право: история, теория, практика» (г. Днепр, 18-19 ноября 2016 г.). – Херсон: Издательский дом «Гельветика», 2016. – С. 73-76.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 3, стаття 27.
4. Корнєєв Ю. В. Земельне право. 2-ге вид. перероб. та доп. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 248 с.
5. Мартин А. Науково-практичний коментар до Земельного кодексу України. Київ – 2012. – 145 с.
6. Мірошніченко А.М., Марусенко Р. І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. К.: Правова єдність, 2009. – 496 с.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ІНШОГО
МАЙНА, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (ПРОБЛЕМИ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ)

Полякова В.В.

Студентка юридичного факультету

Університету митної справи та фінансів

м.Дніпро, Україна

Ключові слова: відмивання злочинних доходів, легалізація, економічна злочинність, кримінально-правова кваліфікація легалізації, склад злочину, відмивання брудних коштів.

Відмивання «брудного» майна або звичне нам «відмивання коштів» з кожним роком стає все більш актуальною проблемою у світлі кримінальних проблем. На перший погляд це є досить безневинне діяння тому, що на даний час правоохоронні органи мають геть мало заяв від так званих жертв «відмивання». Однак, не дивлячись на це, на проблему легалізації (відмивання) злочинних доходів звертають багато уваги не тільки Україна і країни СНД але й міжнародне співтовариство загалом. Легалізація (відмивання) доходів (коштів та іншого майна), одержаних злочинним шляхом, як і багато інших транснаціональних злочинів, безпосередньо пов'язана з процесом глобалізації та є її виключно негативним проявом.

У розрізі останніх досліджень цей злочин розглядався у якості своєї рекомендаційної допомоги для удосконалення діяльності органів внутрішніх справ (такі дослідження мали місце у О. В. Пустовіт), а також опосередковано до проблеми детермінації економічної злочинності в Україні в умовах перехідного періоду до ринкової економіки (А. М. Бойко), як інституційна кримінальна практика (В. Н. Дремін), як технологія злочинного збагачення з використанням банків (В. В. Корнієнко) тощо.

Дана проблема відмивання привертає до себе велику увагу, якщо вона пов'язується безпосередньо з легалізацією доходів, які одержуються від незаконного обігу наркотичних речовин та вчинення фінансових злочинів. «Відмивання грошей» є сленговим виразом, який означає інвестування або перерахунок коштів, які були зароблені злочинними операціями задля того, аби приховати джерело їх отримання.

В. Жвалюк вважає, що існують 2 причини, чому саме злочинці (шахраї на біржі чи контрабандисти) займаються відмиванням грошей. Першою причиною є те, що слід, який йде за грошами, може виступати доказом проти злочинців. Другою причиною виступає той факт, що самі кошти можуть виступати об'єктом для розслідування та порушення кримінальної справи.

Однак, я вважаю, ще однією причиною може бути й те, що лише кошти у їхньому легальному прояві можуть задовольняти потреби людини, тому відбувається процес легалізації незаконних, оскільки результатом такої діяльності повинне стати задоволення потреб злочинців.

Створення та запровадження законодавства, яке спрямовувалося б на протидію легалізації таких коштів, зокрема від наркозлочинців, пов'язане з ратифікацією в Україні в 1991 році Конвенції від 20 грудня 1988 року. Саме цим пояснюється активізація серед вітчизняних законодавців у 90-х рр.. ХХ століття у напрямі тієї сфери законодавства, яка спрямована на врегулювання обороту наркотичних та психотропних речовин і засобів, їх аналогів та прекурсорів, а також на протидію незаконному обороту цих речовин. Наслідком цього стало доповнення діючого на той момент Кримінального Кодексу УРСР від 1960 ст. 229 «Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних речовин, психотропних речовин і прекурсорів», підставою для цього став ЗУ «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» і ЗУ «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними».

На думку Н.М.Мироненко, під «відмиванням» коштів слід розуміти інвестування або переказ грошових коштів, зароблених злочинним шляхом, з метою приховування джерела їх надходження» [1]. А. Е. Жалінський вказує на те, що відмивання грошей – це завершальний етап перетворення злочинності у високодохідне та ефективне виробництво, під час якого відбувається протиправна та шкідлива для суспільства концентрація економічної, а відтак і політичної влади в руках неконтрольованої групи осіб [2, с.33].

Створення по-справжньому універсального антилегалізаційного законодавства в Україні, як і в інших країнах СНД, слід пов'язувати з Конвенцією від 8 листопада 1990 р. Її прийняття та подальша ратифікація в більшості країн пов'язані з прийняттям відповідних кримінально-правових норм, які нарешті встановлювали відповідальність за легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом.

Вивчення та дослідження визначень поняття «відмивання (легалізація) злочинних доходів» в юридичній літературі знову ж таки приводить до невизначеності вчених щодо цього явища і цієї ясності немає навіть у сьогоденні, оскільки відмивання доходів є багатоплановим явищем, наприклад, воно може бути як злочином, так і дією, етапом, технологією, процедурою, джерелом доходів тощо.

Деякі зарубіжні дослідники у визначенні поняття «відмивання злочинних доходів» також зосереджують увагу на окремих етапах чи стадіях такої протиправної діяльності. Наприклад, П. Ройтер і Е. Трумен відмивання грошей визначають як конверсію злочинних доходів у майно, яке не може бути простежено до основного злочину [3], а Д. Хоптон – як маскування права власності на майно, конвертацію чи відмивання злочинної власності [4]. Наведені пояснення здаються аж занадто вузькими, тому що характеризують тільки один з етапів відмивання кримінальних капіталів у той час, як таких етапів є декілька. Як наслідок, значно обмежується уявлення про суть розглядуваного негативного явища.

Інші науковці при розгляді цього поняття роблять акцент не на процесі чи характері дій, а беруть за основу їх кінцевий результат. Наприклад, П.П. Андрушко визначає відмивання злочинно одержаних доходів як дії, спрямовані на приховування чи маскуванню незаконного походження коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а так само набуття, володіння або використання коштів або іншого майна, за умови усвідомлення особою злочинності їх походження, вчинені з метою надання правомірного вигляду володінню, користуванню або розпорядженню такими доходами, або дії, спрямовані на приховування джерел походження таких доходів – це вчинення будь-яких дій, спрямованих на надання законного статусу зазначеним коштам та майну, тобто надання законного статусу володінню, користуванню та розпорядженню [5]. Б.В.Волженкін розглядає відмивання коштів як різноманітні дії (наприклад, фінансові операції), що проводяться з метою приховування наявності та (або) походження майна, здобутого таким способом, щоб у подальшому отримувати з нього доходи [6, с.198].

Визначити ж відмивання майна, одержаного злочинним шляхом, з кримінально-правової точки зору можна як вчинення дій з майном, здобутим внаслідок вчинення злочину, спрямованих на надання йому вигляду законного походження задля подальшого використання в господарській чи іншій легальній діяльності.

Щодо терміну «легалізація», то лексично та юридично він не відповідає суті відмивання «брудного» майна, а тому в нормативно-правових актах доцільним є використання терміну «відмивання», яке є загальноприйнятим і розуміння якого не суперечить кримінально-правовому.

Аналіз загальноєвропейського законодавства з цього приводу дозволяє дійти висновку, що співучасть у вчиненні відмивання доходів потребує караності у будь-якій формі. Також воно в собі містить рекомендації щодо необхідності закріплення на національному рівні відповідальності за вчинення відмивання доходів у будь-якій формі (замах, пособництво, сприяння тощо).

На мою думку, такий підхід є досить виправданим, оскільки ретроспективний погляд на досліджуваний злочин дав підставу говорити про те, що досліджуваний злочин здебільшого виник завдяки розвитку організованої злочинності. Визначення цього складу злочину та встановлення за дії такого характеру кримінальної відповідальності дозволяють знайти упущення та недоліки організованої злочинності сьогодення та не допустити ще більших надходжень до «хворобливих» економічних та фінансових систем світу потоків злочинних коштів.

Література:

1. Мироненко Н. М. Легалізація (відмивання) коштів – різні підходи до поняття: бюлетень з обміну досвідом роботи / Н. М. Мироненко. – К.: МВС України, 2001. – № 136.

2. Кернер Х.Х. Отмывание денег. Путеводитель по действующему законодательству и юридической практике / Харальд-Ханс Кернер, Эберхард Дах ; общ. ред. А. Э. Жалинский; пер. с нем. Т. Родионова, Дж. Воинова. – М.: Международные отношения, 1996. – С. 37.

3. Reuter P. Chasing dirty money: the fight against money laundering / Peter Reuter, Edwin M. Truman. – Washington: Institute for International Economics, 2004.

4. Hopton D. Money Laundering: A Concise Guide for All Business/ Doug Hopton. – Burlington: Gower Publishing, 2006

5. Андрушко П.П. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: кримінально-правова характеристика / П.П. Андрушко, М. Є. Короткевич. – К.: Юрисконсульт, 2005.

6. Волженкин Б. В. Преступления в сфере экономической деятельности по уголовному праву России / Б. В. Волженкин. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2007. – С. 271.

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЙОГО З
ІНШИМИ КРАЇНАМИ СВІТУ. СВІТОВИЙ ДОСВІД ПОДОЛАННЯ
БЕЗРОБІТТЯ

Пономаренко Н.С.,

студентка IV курсу

Полтавський юридичний коледж

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

м. Полтава, Україна

На сучасному етапі в Україні спостерігається велика кількість безробітних. Міжнародна організація праці провела дослідження, яке показало, що рівень безробітних в Україні значно вище офіційно визнаного. За їх даними сьогодні в світі кожний третій працездатний не має роботи взагалі, або має випадковий чи сезонний заробіток (750 млн. чол.). Тому безробіття є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства.

Оскільки, на сьогодні, дане економічне явище є однією з найважливіших проблем будь-якої країни світу, то й до її вирішення зверталася велика кількість науковців. Зокрема, це П. Нікіфоров, А. Вольська, Л. Колишня, О. Пазюк, О. Пономарьова, Т. Соколова, В. Юрчишин, Д. Акімов, Г. Левчук [2, с. 28].

Відповідно до закону України «Про зайнятість населення» ч. 1 ст. 1: безробіття – соціально-економічне явище, за якого частина осіб не має змоги реалізувати своє право на працю та отримання заробітної плати (винагороди) як джерела існування.

Безробіття, насамперед – це соціальна катастрофа. Адже, депресія, викликана цим явищем, провокує до бездіяльності, яка, у свою чергу, приводить до втрати кваліфікації, занепаду певних моральних надбань, втрати самоповаги, розпаду родини і навіть до самогубства. Масове безробіття є причиною дуже швидких не тільки соціальних, але й політичних змін. Тому

кожна держава намагається ввести певні реформи, які б допомогли знизити рівень безробіття, щоб зберегти себе і суспільство від соціальних потрясінь [1, с. 8 – 10].

Деякі вчені виокремлюють такі причини безробіття:

- проблема молодіжного безробіття, адже молодь без досвіду роботи зазнає найбільших труднощів з пошуку роботи, особливо офіційного працевлаштування;

- структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні) в економіці, що виражаються у впровадженні нових технологій, згортанні виробництва в традиційних галузях, закритті технічно відсталих підприємств;

- проблеми безробіття серед людей старшого віку;

- відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу;

- політика уряду в галузі оплати праці;

- скорочується купівельна спроможність населення;

- бюджет втрачає платників податків;

- сезонні зміни в рівні виробництва в окремих галузях;

- зміни в демографічній структурі населення;

- рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний) [3, с. 4 – 6].

Для розгляду даної проблеми доцільно провести порівняльний аналіз безробіття в Україні та інших державах світу.

Наприклад, у сучасній Швеції держава проводить активну політику в сфері зайнятості, спрямовану на зниження безробіття. Характерною рисою цієї політики є попередження безробіття, а не боротьба з його наслідками. Уряд Швеції у соціальній політиці особливу увагу приділяє розробці заходів, спрямованих на забезпечення професійної підготовки й перенавчання осіб, що стали безробітними, і створення нових робочих місць, в основному в державному секторі економіки; координує міграцію населення і робочої сили шляхом надання субсидій і кредитів на переїзд сімей із районів з надлишком робочої сили до районів, де є вакантні місця; забезпечує доступ населення до інформації про наявні вакантні місця тощо [5]. Важливу роль у захисті

безробітних відіграє ефективна система допомоги по безробіттю. Відповідно до законодавства Іспанії безробітний у перші 180 днів одержує допомогу, що дорівнює 80 – 100% мінімальної міжгалузевої заробітної плати, у подальшому протягом 181 – 360 днів розмір допомоги скорочується до 70% і після 360 днів – до 60% [5].

Чималий інтерес для України становить японська модель політики зайнятості [5]. Згідно з цією моделлю кожна людина може знайти для себе роботу, навіть якщо вона не дуже цікава й корисна. У цьому полягає причина низького безробіття в Японії й економії коштів на соціальні витрати.

Якщо порівнювати власне скандинавську і європейську моделі політики зайнятості, то можна зробити висновок, що перша спрямована на забезпечення працею всіх трудящих, для чого створюються робочі місця в державному секторі з середньою оплатою праці; друга орієнтована на скорочення кількості зайнятих при підвищенні продуктивності праці й зростанні доходів працюючих. Така політика передбачає дорогу систему допомоги для більшої кількості безробітних.

Американська політика зайнятості теж спрямована на залучення до процесу виробництва якомога ширших верств активного населення [5]. Її результатом є збільшення кількості людей з низьким рівнем доходу, який, проте, перевищує допомогу по безробіттю.

На мою думку, одними із головних наслідків безробіття є те, що відбувається збіднення населення через втрату трудового заробітку та заморожування заробітної плати працівників, які залишаються на виробництві, відкрите недовикористання робочої сили як фактора виробництва, а також безробіття завжди є явищем, що призводить до повної чи часткової втрати кваліфікації.

Отже, порівнюючи нашу державу з іншими країнами, доцільно було б виділити такі шляхи вирішення проблем безробіття:

- 1) приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів;

- 2) запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці;
- 3) реалізацію Державної та регіональних програм зайнятості;
- 4) сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств;
- 5) зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників);
- 6) забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць та створення нових;
- 7) створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних;
- 8) надання державою пільгових кредитів для виплати зарплати додатково зайнятим на виробництві, які за розміром будуть дорівнювати зарплаті;
- 9) легалізацію тіньової зайнятості [4, с. 9].

Отже, для вирішення даного вкрай болючого питання в Україні важливим, на сучасному етапі, є удосконалення чинного законодавства щодо захисту права кожної особи на реалізацію праці в цілому. Така проблема, як безробіття, не повинна ігноруватись з боку державної влади і, у свою чергу, потребує ретельної уваги та ефективної діяльності з боку державних органів і суспільства.

Література:

1. Колишня Л. М. Безробіття в умовах формування ринкових відносин // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 6. – С. 9 – 11.
2. Нікіфоров П. О., Вольська А.О. Фінансово-економічні аспекти праці та боротьби з безробіттям / Фінанси України. – 2008. – №10. – С. 23 – 30.
3. Пазюк О., Пономарьова О. Проблеми безробіття в Україні // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 2. – С. 3 – 10.
4. Соколова Т. М. Структура зайнятості та безробіття: проблеми та тенденції // Україна: аспекти праці. – 2010. – №2. – С. 7 – 11.
5. Єдина інформаційно-аналітична система державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.mlsp.gov.ua/pages.asp?id=76> (дата звернення: 05.05.2013).

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

Фастівщук А.Г.,

*студентка факультету міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

Відсутність єдиного поняття кримінально-процесуальної форми передусім впливає на ефективність кримінального судочинства. А отже серед завдань, що стоять перед законодавцем найважливішим є забезпечення дотримання законності. Діяльність слідчих органів прокуратури та суду перш за все спрямована на захист прав громадян, інтересів суспільства, контролювання дотримання всіма законодавчих норм, розкриття кримінальних правопорушень та притягнення до відповідальності винних осіб. Вище згадані державні органи для здійснення цих завдань та забезпечення принципу законності зобов'язані здійснювати свої повноваження в межах визначеної законом процесуальної форми. Процесуальна форма є гарантом законності, вона покликана забезпечити правильне застосування закону та встановлення об'єктивної істини в судочинстві. Для ефективного судочинства повинна бути встановлена ефективна процесуальна форма.

Згідно статті 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі- КПК України) завданнями кримінального провадження є:

- захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень;
- охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;
- забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника

кримінального провадження була застосована належна правова процедура [1].

Для забезпечення зазначених завдань необхідна оптимальна процесуальна форма. Саме тому ми розкриємо поняття кримінально-процесуальної форми, а також розглянемо особливості та значення кримінально-процесуальної форми.

Питання кримінально-процесуальної форми не раз було предметом досліджень. Слід згадати праці М.С. Строговича, А.М. Ларина, В.М. Шпилева, М.Л. Якуба, Ю.К. Якимовича й ін.

На думку одних авторів, кримінально-процесуальна форма – це правова форма, що являє собою сукупність однорідних процесуальних вимог до дій учасників процесу, спрямованого на досягнення матеріально-правового результату, а також сукупність умов, установлених процесуальним законом для вчинення органами досудового розслідування, прокуратури й суду тих дій, якими вони здійснюють свої функції в галузі розслідування та вирішення кримінальних проваджень [2, с.32, 7, 8]. На думку інших вчених, кримінально-процесуальна форма – це передбачений законом порядок провадження процесуальних дій і прийняття рішень, порядок провадження в кримінальних провадженнях, сама процедура кримінально-процесуальної діяльності [3, с.18, 9, 11]. Процесуальну форму розглядають як порядок і умови вчинення процесуальних дій і всієї їх сукупності, точно й детально встановлені законом умови вчинення, послідовність і порядок оформлення кримінально-процесуальних дій [4, с.102–103, 11, 13]. Існують й інші авторські визначення поняття кримінально-процесуальної форми.

Наприклад, Ю.О. Іванов вважає, що кримінально-процесуальна форма – це інтегративне утворення, яке охоплює кримінально-процесуальне право та систему відносин, що виступають як об'єкт правового регулювання. Це регламентована кримінально-процесуальним правом система й структура кримінально-процесуальних інститутів і правил, процедура та послідовність стадій кримінального процесу, умови, способи й строки вчинення процесуальних дій, безпосередньо чи опосередковано пов'язаних зі збиранням і дослідженням доказів на досудовому розслідуванні й у судовому розгляді, їх закріплення в

правових актах, а також порядок прийняття й оформлення рішень по окремих питаннях і по провадженню загалом [5, с.121]. Х.Ц. Рустамов зазначає, що кримінально-процесуальна форма – це система відносин, що виникають у процесі діяльності суб'єктів процесу в певній послідовності та регулюються кримінально-процесуальним законом під час реалізації норм матеріального права [6, с.13]. Л.М.Лобойко зазначає, що кримінальна процесуальна форма – це визначений законом порядок кримінального провадження загалом, порядок виконання окремих процесуальних дій і порядок прийняття процесуальних рішень.

Ми погоджуємося з Л.М. Лобойко, який зазначає, що кримінально-процесуальна форма – це визначений законом порядок кримінального провадження загалом порядок виконання окремих процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень. Також слід зазначити, що цей порядок є єдиним для усіх кримінальних проваджень, що є гарантією дотримання прав учасників кримінального процесу. Але в деяких випадках законодавець встановлює особливі порядки провадження. Такі особливі порядки передбачені Розділом VI КПК України. Необхідність застосування особливої форми у деяких кримінальних провадженнях зумовлено потребою надання додаткових процесуальних гарантій особам, які через неповноліття або психічну хворобу не можуть повноцінно захищати свої права та законні інтереси, а також особам, які наділені правовими привілеями та імунітетами. Форму диференційованого провадження у інших випадках обумовлює можливість її спрощення (кримінальне провадження на підставі угод, кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення) або необхідність ускладнення (кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю).

Значення кримінальної процесуальної форми полягає в тому, що вона створює детально врегульований, юридично визначений, суворо обов'язковий режим кримінального провадження [7, с.15].

Значення кримінально-процесуальної форми полягає в такому:

– вона забезпечує дотримання режиму законності в кримінальному процесі;

- створює необхідні умови для швидкого повного та неупередженого кримінального провадження;
- забезпечує захист прав, свобод та законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні;
- сприяє забезпеченню виховного впливу кримінального процесу;
- забезпечує єдиний порядок кримінального провадження.

Таким чином, змістом поняття «кримінальна процесуальна форма» є визначений законом порядок кримінального провадження загалом, порядок виконання окремих процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень. Саме від дотримання процесуальної форми під час провадження залежить стан законності, а також забезпечення прав і свобод людини.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Строгович М.С. Природа советского уголовного процесса и принцип состязательности / М.С. Строгович. – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1939. – 151 с.
3. Алексеев Н.С. Очерк развития науки советского уголовного процесса / Н.С. Алексеев, В.Г. Даев, Л.Д. Кокорев ; науч. ред.: Н.С. Алексеев. – Воронеж: Изд-во Воронеж. унта, 1980. – 252 с.
4. Шпилев В.Н. Содержание и формы уголовного судопроизводства / В.Н. Шпилев. – Минск: Изд-во БГУ, 1974. – 144 с.
5. Курс советского уголовного процесса. Общая часть / [В.Б. Алексеев, Л.Б. Алексеева, В.П. Божьев, А.Д. Бойков и др.] ; под ред.: А.Д. Бойкова, И.И. Карпеца. – М.: Юрид. лит., 1989. – 640 с.
6. Рустамов Х.У. Уголовный процесс. Формы / Х.У. Рустамов. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 304 с.
7. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: [підручник] / Л.М. Лобойко. – К.: Істина, 2012. – 432 с.

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Фляджинська О. В.

*студентка 4 курсу навчально-наукового інституту права,
Національний університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Україна*

Валютні відносини як відносини з приводу купівлі-продажу валют різних держав реалізуються в рамках валютних систем. Тому важливим питанням є аналіз взаємодії адміністративної та валютної систем України, яке втілюється шляхом публічного адміністрування останньої.

Таке відкрите питання як публічне адміністрування валютної системи України привертає увагу вітчизняних науковців та фінансистів. Зокрема таких як: О. І. Береславська, М. О. Вощина, М. А. Єпіфанова, А. А. Мещеряков, Д. О. Нікіфоров, С. В. Сопотян, О. В. Полянецька, К. В. Самсонова, А. М. Суторміна, С. А. Фрунза Ю. В. Хапатьяк, Ю. С. Шейко та ін.

Валютна система – це організаційно-правова форма реалізації валютних відносин у межах певного економічного простору. Ці межі збігаються з межами відповідних валютних ринків. Тому валютні системи поділяються на три види: національні, міжнародні (регіональні) і світову. Збіг меж окремих валютних ринків і валютних систем забезпечує їх внутрішню єдність: ринок створює економічну основу для системи, а система є механізмом забезпечення функціонування і регулювання ринку.

Валютна система України – це система організації валютних відносин країни з іншими країнами і міжнародними фінансовими організаціями, побудована на національному законодавстві з урахуванням норм міжнародного права.

Публічним адмініструванням прийнято називати регламентовану законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямовану на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень,

надання встановлених законами адміністративних послуг [1, с. 6].

Комплексний механізм публічного адміністрування складається з таких видів механізмів: економічного (механізм публічного адміністрування банківською, грошово-валютною, інвестиційною, кредитною, податковою, страховою діяльністю тощо); мотиваційного (сукупність командно-адміністративних та соціально-економічних стимулів, які спонукають державних службовців до високоефективної роботи); організаційного (об'єкти, суб'єкти публічного адміністрування, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування); політичного (механізми формування економічної, соціальної, фінансової, промислової політики тощо); правового (нормативно-правове забезпечення: закони, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, а також методичні рекомендації, інструкції тощо) [1, с. 6-7].

Публічне адміністрування валютної системи України передбачає втілення комплексного механізму регламентованих дій відповідних суб'єктів публічного адміністрування. Оскільки валютна система є складовою економіки держави, то згідно ст. 7 ЗУ «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» публічне адміністрування валютної системи повинно здійснюватися на таких засадах як: розвиток внутрішнього ринку, підвищення ефективності його функціонування та вдосконалення механізмів державного регулювання, забезпечення збалансованості попиту та пропозиції на окремих ринках; проведення прозорості та виваженої бюджетної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку [2].

Об'єктом публічного адміністрування валютної системи виступають ті соціальні блага на захист яких спрямовується діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, тобто: грошово-валютні відносини, фінансові відносини, бюджетні відносини, що в свою чергу виявляється в операціях, які можна здійснювати з об'єктами публічного адміністрування валютної системи. Відносини, що виникають у сфері здійснення валютних

операцій, валютного регулювання і валютного нагляду, регулюються Конституцією України, ЗУ «Про валюту і валютні операції», а також чинними нормативно-правовими актами [2].

Суб'єктами публічного адміністрування валютної системи України, згідно діючих нормативно-правових актів, являються особи (резиденти і нерезиденти), органи валютного регулювання, органи та агенти валютного контролю, за якими валютним законодавством визнано особливу юридичну властивість (якість) правосуб'єктності, що дає можливість брати участь у різних валютних правовідносинах [3; 1, с. 21-23].

Міністерство фінансів України (далі – Мінфін) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінфін є головним органом, що здійснює формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, податкової, митної політики, політики у сфері державного фінансового контролю, організації та контролю за виготовленням цінних паперів, видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку [1, с. 30-31].

Серед суб'єктів публічного адміністрування валютної системи варто виділити Національний банк України (далі – НБУ). Адже, керуючись нормами Конституції України, при виконанні своєї основної функції (забезпечення стабільності грошової одиниці нашої держави) НБУ має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності всередині країни. Виступаючи суб'єктом публічного адміністрування валютної системи НБУ виконує такі функції: представляє інтереси України в центральних банках інших держав, міжнародних банках та інших кредитних установах, де співробітництво здійснюється на рівні центральних банків; здійснює валютне регулювання, визначає порядок здійснення операцій в іноземній валюті, організовує і здійснює валютний контроль за банками та іншими фінансовими установами, які отримали ліцензію НБУ на здійснення валютних операцій;

аналізує стан грошово-кредитних, фінансових, цінових та валютних відносин тощо [4, с. 64-65].

Економічний механізм є однією зі складових публічного адміністрування, тому при наданні адміністративних послуг у випадках, передбачених законом, справляється плата (адміністративний збір). Її розмір та порядок справляння визначаються законом з урахуванням соціального та економічного значення. Плата за надання адміністративної послуги вноситься суб'єктом звернення одноразово за весь комплекс дій та рішень суб'єкта надання адміністративних послуг, необхідних для отримання адміністративної послуги (включаючи вартість бланків, експертиз, здійснюваних суб'єктом надання адміністративної послуги, отримання витягів з реєстрів тощо) [5]. Така діяльність необхідна для забезпечення виконання суб'єктами публічного адміністрування валютної системи своїх посадових обов'язків та найбільш повної реалізації прав, які визначені чинним законодавством.

Література:

1. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» (для студентів всіх форм навчання за спеціальністю „Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)») / С.І. Чернов, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 97 с.
2. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 40. - Ст. 527.
3. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 // Голос України. - 2018. - № 121.
4. Береславська О. І. Валютна політика України: теорія і практика: монографія / О. І. Береславська. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2010. – 330 с.
5. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 // Відомості Верховної Ради України. - 2013. - № 32. - Ст. 409.

ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

*Хмель Г.П.**студентка центру заочно-дистанційного навчання**Харківський національний університет**міського господарства імені О. М. Бекетова**м.Харків, Україна*

Як наголошують аналітики, розвиток інституту публічної служби відбувався поетапно. Так, виокремлюють такі періоди її становлення та розвитку: дореволюційний, радянський та період незалежності України [1, с.66]. Зародження державної служби на теренах нашої Вітчизни відбувалося з появою перших державних утворень: Київської Русі (IX–XII ст.) – середньовічної феодальної держави; Галицько-Волинської держави (XII–XIV ст.), а також в подальших державних утвореннях: Українській козацькій республіці (середина XVII–XVIII ст.), Українській Народній Республіці і Українській Державі (1917–1920 рр.).

Українській козацькій республіці по праву відведене особливе місце у вітчизняній історії державотворення. Це була першою демократична республіка тогочасного світу. Державний устрій Української козацької республіки формувався як поєднання монархічних та демократичних елементів. Вона була наділена всіма характерними ознаками держави: територією; чітким адміністративно-полковим устроєм; інститутом державної влади, на чолі з гетьманом, що обирався козацькою радою; поділом гілок влади на судову та виконавчу; наявністю генеральної (козацької) старшини; фінансовою системою; військом; міжнародним визнанням.

«Чиновником виконавчої влади найвищого рангу» на Січі виступав кошовий отаман, в руках якого зосереджувались вища адміністративна, військова і судова влада. Кошовий отаман був найголовнішим серед військової старшини, яка здійснювала ведення документації, забезпечення охорони кордо-

нів, організацію війська, вчинення суду, ведення фінансових книг тощо. Вищою адміністративною посадовою особою був військовий (генеральний) писар – в сучасній інтерпретації урядів західних країн – це генеральний секретар. Писарю належало відати усіма писемними справами запорізького війська, вести облік реєстрових (привілейованих) козаків, виступати посередником при здійсненні угод між козаками та іншими державами чи високопосадовцями.

Вищевикладене засвідчує наявність глибокого коріння вітчизняної публічної служби, існування якої відбувалося впродовж всього періоду функціонування державних утворень на території сучасної України.

Проте, серед сучасних дослідників існує думка про появу публічної служби в в період існування Гетьманату П. Скоропадського у 1918 році.

Радянський період розвитку України приніс значні зміни у суспільно-політичну, правову та економічну сфери, а відтак, і в різні галузі життя суспільства та держави. Період існування СРСР відзначився найбільшою увагою до формування державного апарату. Процесі розвитку соціалістичного суспільства супроводжувався виникненням все більшої кількості питань щодо побудови та удосконалення діяльності державного апарату. Проте регулювання державно-службових відносин базувалося в більшості випадків не на законодавчих нормах, а в порядку, визначеному органами комуністичної партії (КПРС). Саме програма комуністичної партії визначала напрями діяльності державних службовців, перелік їхніх прав та обов'язків [2, с.134]. Розвиток наукових поглядів радянського періоду на публічну службу дозволяє зробити висновки, про те, що: публічна служба визнається адміністративно-правовим інститутом та здійснюється її нормативне регулювання; створено першооснови науково-теоретичної бази поняття «посадова особа»; публічна служба визнається діяльністю особливого виду, пов'язаною з державним органом та виконанням специфічних державно-владних повноважень.

В Україні – першій серед країн колишнього Радянського Союзу – було прийнято Закон «Про державну службу» у 1993 році. Даним нормативним актом забезпечувалося встановлення особливого правового статусу державних

службовців як осіб, уповноважених виконувати функції держави. Так, у ст. 3 вищезгаданого закону [Ошибка! Источник ссылки не найден.] вперше був сформульовано перелік принципів державної служби; ст. 10 закріплено перелік обов'язків державних службовців; ст. 11 передбачено перелік права державних службовців.

Розвиваючи основні положення аналізованого закону, в 1994–1996 рр. було видано ряд указів Президента України та постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів. Вони закріпили умови для розбудови сучасної публічної служби України: утворено спеціально уповноважений орган із питань державної служби (Головдержслужбу України) та унормовано ряд ключових питань її функціонування.

Отже, процес становлення державної служби в Україні проходив водночас зі становленням державності. Після проголошення незалежності вирішення кадрових проблем органів державної влади стало відбуватися на демократичних засадах.

Варто відзначити, що перелік нормативних актів України, спрямованих на регулювання питань державної служби, був досить значним, однак він мав певні недоліки і з огляду на це в 2015 році було прийнято новий закон України «Про державну службу» [4]. Він має значно більш розгалужену і деталізовану структуру, де чітко окреслено сфери державної служби, встановлює критерії до посад державних службовців. Крім того, розмежовуються сфери застосування принципів та норм публічного і приватного права, покликаних регулювати відносини у держслужбі. Нововведеннями цього закону є: поняття «ротація державного службовця»; патронатна служба; розширення переліку підстав припинення державної служби; закріплення засад дисциплінарної та матеріальної відповідальності державних службовців.

Таким чином, сьогодні продовжує створюватись нормативне підґрунтя публічної служби з врахуванням вітчизняного та світового досвіду та особливою акцентуалізацією уваги на провадженні світових та європейських стандартів.

Література:

1. Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в адміністративній науці Радянського періоду (20 - 60-х рр. ХХ ст.) / Л. Р. Біла-Тіунова // Митна справа [Текст]. - 2014. - № 1 (67). - С. 61-67.

2. Черноног Є. С. Державна служба: історія, теорія і практика: навч. посіб. / Є. С. Черноног. - К.: Знання, 2012. - 458 с.

3. Про державну службу: закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ [Електронний ресурс] Режим доступу - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>

4. Про державну службу: закон України від 10 грудня 2015 року № 889 - УІІІ [Електронний ресурс] Режим доступу - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

УДК 347.65/.68:349.412(477)

Юридичні науки

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Горбатенко Юлія Миколаївна

Студент-магістр юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Проблематика та актуальність зазначеного питання полягає у тому, що наразі існує значна кількість проблем, які виникають після відкриття спадщини, до складу якої входять земельні ділянки. Земля як об'єкт цивільного правовідношення сформувалась порівняно нещодавно, тому значне число питань не врегульовані ні на рівні цивільного законодавства, ні в земельному законодавстві. Через це в практиці успадкування земельних ділянок досить часто виникають спірні питання. В українському законодавстві присутні колізійні норми щодо прийняття та оформлення спадщини на землю. В аспекті наведеного й виявляється дана тематика проблематичною.

Проблемам, пов'язаним з спадкуванням землі та оформленням спадщини на земельну ділянку, було присвячено дослідження сучасних українських цивілістів: В.Гончаренка, О.Дзери, А.Довгерта, Ю.Заїки, О.Зайцева, Н.Кузнецова, І.Кучеренко, З.Ромовської, Є.Харитонова, Я.Шевченко, Р.Шишки, В.Янчука та ін.

Відповідно до ст. 90 Земельного кодексу України (далі – ЗК України), власник земельної ділянки має право передавати її у спадок [1]. Спеціальною нормою, що визначає специфіку правового режиму земельної ділянки в спадкових правовідносинах, є ст. 1225 ЦК України, у відповідності до якої право власності на земельну ділянку переходить до спадкоємців на загальних підставах із збереженням її цільового призначення [2]. Спадкоємці набувають права та обов'язки на земельну ділянку в тому обсязі, в якому вони були у спадкодавця, крім обмежень, установлених законом.

Для того щоб земельна ділянка могла розглядатися як об'єкт спадкування, вона повинна відповідати певним вимогам, а саме: бути об'єктом цивільно-правових відносин – належати спадкодавцеві на праві власності, для чого необхідна наявність сукупності умов: 1) наявність рішення компетентного органу про передачу земельної ділянки спадкодавцеві, укладення спадкодавцем угоди на придбання права власності на земельну ділянку, 2) виготовлення технічної документації на земельну ділянку, 3) визначення меж земельної ділянки в натурі, 4) погодження із суміжними землевласниками й землекористувачами, 5) реєстрація земельної ділянки в Державному земельному кадастрі, 6) реєстрація права власності на земельну ділянку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Якщо вищевказані вимоги не дотримані, у спадкодавця не виникає право власності й, відповідно, така земельна ділянка не може розглядатися як об'єкт спадкування.

Успадковувати земельні ділянки можуть громадяни та юридичні особи України, а також територіальні громади й держава. Іноземці та особи без громадянства можуть успадковувати земельні ділянки несільськогосподарського призначення в межах населених пунктів, а також земельні ділянки несільсько-

господарського призначення за межами населених пунктів, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що належать їм на праві приватної власності.

В аспекті дослідження спадкування земельної ділянки особливе місце посідає питання правового режиму спадкування земельної ділянки, враховуючи принцип «право слідування». Цей принцип лежить в основі норм як земельного, так і цивільного законодавства. Реалізуючи принцип «право слідування» в спадковому правовідношенні, законодавець встановлює правовий режим пріоритету прав власника-спадкоємця житлового будинку, будівлі або споруди над правами власника земельної ділянки. Сутність спадкування за принципом «право слідування» полягає в тому, що до спадкоємця житлового будинку, будівлі, споруди переходить речове або зобов'язальне право користування на земельну ділянку на тих же умовах і в тому ж обсязі, що було в попереднього землекористувача спадкодавця.

Що стосується переходу речових прав на земельну ділянку, то тут може йти мова про суперфіцій та емфітевзис. Перехід же в спадщину земельного сервітуту окремо від земельної ділянки неможливий, зважаючи на специфічну природу самого земельного сервітуту.

Що стосується емфітевзису й суперфіцію, то вони є самостійними об'єктами цивільно-правового обороту і можуть бути об'єктом спадкування. Натомість, сервітут, так само як й іпотека, не є самостійним об'єктом цивільно-правового обороту, а розглядається як певна «юридична властивість» земельної ділянки, щодо якої встановлений. Сервітут та іпотека обтяжують земельну ділянку, супроводжують її в цивільному обороті, в тому числі при спадкуванні (це є вияв речової природи сервітуту й іпотеки – обтяження завжди слідує за річчю, щодо якої вони встановлені). Тому коли мова йде про спадкування земельного сервітуту або перехід іпотеки на земельну ділянку в порядку спадкування, доречніше говорити про спадкування земельної ділянки, щодо якої встановлено сервітут, і про спадкування земельної ділянки, обтяженої іпотекою, бо ці права до спадкоємців переходять автоматично разом із земельною ділянкою, яка є об'єктом спадщини.

Право постійного користування земельною ділянкою як право володіння й користування земельною ділянкою, що перебуває в державній або комунальній власності, без установлення строку не може бути об'єктом спадкування, враховуючи суб'єктний склад цього права користування. Що стосується специфіки спадкування права оренди земельної ділянки як зобов'язального майнового права, то його успадкування здійснюється в такому ж порядку, як і під час реалізації принципу «право слідування».

Отже, з огляду на вищевикладене слід підсумувати, що земля як особливий об'єкт цивільних прав у спадкових правовідносинах має певну специфіку. Діюча редакція ст. 1225 ЦК у площині особливостей спадкування землі та прав на неї страждає недосконалістю, оскільки зазначених особливостей якраз і не відображає. У відповідності до цього, пропонуємо законодавцю переглянути цивільне й земельне законодавство у частині спадкування та внести відповідні зміни.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Кіров М.В.,

*Студент факультету міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-економічний університет
м.Київ, Україна*

Загальновідомим є факт, що суспільні відносини потребують їх регулювання, зокрема законодавчого. Але суспільні відносини постійно розвиваються та змінюються. Виникають ситуації, коли відсутні відповідні норми, які б регулювали такі відносини. Зазначені факти пояснюють причину постійної зміни законодавства. Так, 13 квітня 2012 року відповідно до вимог сьогодення на зміну морально застарілим кримінально-процесуальним нормам 1960 року прийшли норми Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК України). Як відомо, однією із новел нового КПК України є введення нового поняття «заходи забезпечення кримінального провадження» [1]. Цей термін є абсолютно новим як для науки кримінального процесуального права, так і для практики кримінального провадження.

У новому КПК України заходам забезпечення кримінального провадження приділено окремий розділ – другий. Заходи забезпечення кримінального провадження — це передбачені кримінальним процесуальним законом процесуальні засоби державно-правового примусу, що застосовуються уповноваженими на те органами (посадовими особами), які здійснюють кримінальне провадження, у чітко визначеному законом порядку. Стосовно осіб, які залучаються до кримінально-процесуальної діяльності для запобігання та припинення їх неправомірних дій, забезпечення виявлення та закріплення доказів з метою досягнення дієвості кримінального провадження. Заходи забезпечення кримінального провадження застосовуються на підставі ухвали слідчого судді або суду, за винятком випадків, передбачених КПК [2].

Заходи забезпечення кримінального провадження можна класифікувати за різними критеріями, зокрема:

- 1) за метою застосування;
- 2) за терміном дії;
- 3) за підставами застосування;
- 4) за режимом обмеження прав і свобод людини [3].

Метою застосування заходів забезпечення кримінального провадження загалом та запобіжних заходів зокрема є досягнення дієвості провадження. Під дієвістю кримінального провадження, слід розуміти виконання завдань кримінального судочинства, які визначені у ст. 2 КПК, зокрема: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Кримінальний процесуальний кодекс України допускає застосування заходів забезпечення кримінального провадження із значними обмеженнями.

Не допускається застосування заходів забезпечення кримінального провадження, якщо слідчий, прокурор не доведе, що:

1) існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора;

3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

При цьому слід звернути увагу на те, що доказування перед слідчим суддею, судом, за наявності підстав застосування заходів забезпечення кримінального провадження покладено на слідчого та прокурора як на суб'єктів, які здійснюють кримінальне провадження, а отже саме вони мають обґрунтувати необхідність застосування заходів його забезпечення. Обов'язок доведення перед слідчим суддею існування обґрунтованої підозри щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою застосування цих заходів, логічно обумовлений такими обставинами: **По-перше**, саме слідчий як суб'єкт, який безпосередньо здійснює досудове розслідування, а також прокурор, на якого покладено процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, повинні не лише констатувати наявність необхідності застосування заходів забезпечення кримінального провадження, а як суб'єкти, які найбільш обізнані стосовно фактичних підстав їх застосування, навести суду відповідні аргументи, що підтверджують таку необхідність, переконати його прийняти відповідне процесуальне рішення (постановити ухвалу);

По-друге, цінність судової процедури вирішення питання про застосування цих заходів, зокрема, полягає у тому, що, будучи незалежним і неупередженим, суд постановляє ухвалу, ґрунтуючись на власному переконанні щодо наявності для цього достатніх підстав, яке є результатом дослідження ним обставин та доказів, що надані сторонами [4].

Отже, очевидним є те, що заходи забезпечення кримінального провадження не конкретно забезпечують кримінальне провадження, а фактично тільки примусово створюють умови для реалізації кримінального провадження і виконання його завдань. Водночас забезпечують кримінальне провадження. Покликані виконувати його завдання система усіх передбачених у КПК України заходів, засобів та процесуальних дій[1]. Крім цього, виходячи із законодавчого переліку заходів забезпечення кримінального провадження, передбаченого у ч. 2 ст. 131 КПК України, робимо висновок, що законодавець у цьому переліку передбачив заходи кримінально-процесуального примусу,

заходи кримінально-процесуальної відповідальності та аналог слідчої дії виїмки за КПК України 1960 року, що покликаний на збирання доказів, а не примусове його забезпечення (тимчасовий доступ до речей і документів).

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI із змінами і доповненнями в редакції від 11 червня 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (загальна частина). – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 398 с.

3. Кожевніков Г. Заходи забезпечення кримінального провадження / Г. Кожевніков // Вісник Національної академії прокуратури України. – № 3. – 2012. – С. 68–70.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: У 2 т. – Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 768 с

УДК 657

Юридичні науки

ПОЛІГРАФ У СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ З ДІЬОВИМ КАЯТТЯМ

Матвеев В.В.

студент юридичного факультету

Дніпропетровський Національний Університет ім. Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

Науково-технічний прогрес, безпосередньо торкнувся усіх сфер суспільного життя, по всьому світу, кримінальне судочинство не є винятком. Застосування поліграфа (детектора брехні) в судовому процесі, що має на меті завершення за дійовим каяттям, має бути невід'ємною частиною у будь-яких

країнах відповідно до наявних реальності, концепції й цілей, що стоять перед будь-якою правовою системою. Широке застосування його стимулюватиме створення загальних законодавчих актів, що, у свою чергу, наблизить розвиток слідчо-судову систему з практикою різних країн. Необхідно зазначити, що закон про проходження поліграфа, навіть в розвинених правових державах світу, часто змінюється. Тому доречно виникають запитання у громадян України, пов'язані з вже існуючими правами осіб, які мають пройти перевірку, умовами її підставами застосування цього приладу.

Позитивним проявом поведінки особи, що звільняється від кримінальної відповідальності на підставі каяття, полягає в тому що вона не є суспільно небезпечною, оскільки повністю визнає свою вину, сприяє розкриттю злочину, всебічно сприяє дослідженню обставин, загладжую наслідки скоєного та інше.

Однак багато вчених наголошують на тому, що деякі особи володіють непоганими акторськими навичками, спроможні зобразити дуже вміло почуття провини та «грати на публіку», фактично не маючи розкаяння. Перевірка на поліграфі в такому судовому процесі максимально скоротить процент таких випадків, оскільки така перевірка майже на 93-95% є вірною.

В Україні використання поліграфа прямо не заборонено, зазвичай він використовується окремими фізичними чи юридичними особами. Його використання здійснюється на підставі норм Конституції України (ст. 28, 32), законодавства про працю та інших нормативно-правових актів. У ст. 28 Конституції України наголошується: «Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом». Використання поліграфа підпадає під формулювання «інші дослід». У ст. 32 Конституції України закріплено: «Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди». Таким чином застосування поліграфу не може суперечити основним правам, свободам та законним інтересам людини, її честі та гідності[3].

Закріплені норми про проходження поліграфа є лише в деяких нормативних актах, таких як Закон України «Про національну поліцію» та тією

чи іншою мірою регулюються в таких законодавчих актах: Стаття 36 Господарського кодексу України; Статті 505–508 Цивільного кодексу України; Стаття 26 КЗпП України; Стаття 40 КЗпП України; Постанова Кабінету Міністрів України «Про впорядкування застосування контрактної форми трудового договору»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.; Закони України «Про державну службу»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, котрі не становлять комерційної таємниці» від 09.08.1993 р. № 611.

Перевірка на поліграфі набуває сили як експертиза тільки в призначенні судом. Порядок проведення судових експертиз регламентується КПК України, Законом України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ та Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 з останніми змінами.

Перспектива розвитку справи поліграфічних досліджень в кримінальному процесі у повній мірі залежить від введення в КПК України норми, яка б регулювала порядок використання "детектора брехні", а також від того, чи будуть організовані на постійній основі вітчизняні курси підготовки поліграфологів. Перевірка на поліграфі дозволяє не лише визначити найбільш перспективні напрями розслідування кримінальної справи, а й сприяти особам, які не вчиняли злочину, але підозрюються у ньому, довести свою невинуватість.

Введення поліграфа надає такі можливості, як застосування в будь-якому судовому процесі, дозволяє швидко виявити брехні, отримання додаткової інформації, яка прямо або побічно пов'язана з напрямом або об'єктом розслідування, прискорює хід розслідування при відносно невисоких витратах; забезпечує об'єктивну і швидку оцінку достовірності повідомленої кандидатом інформації, його потенційної благонадійності і лояльності; дозволяє виявити приховані ознаки досконалих або підготовлених зловживань та інших чинників[4].

Отже на нашу думку, поліграф є можливим рішенням у скороченні терміну розгляду, скороченні фінансових витрат, зменшення судових помилок.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України Документ 4651-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.08.2018
3. О. Бусол, ст. наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. юрид. Наук-«Правові підстави застосування поліграфа в Україні»
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про доповнення Кримінального процесуального» - сторінка №1/1

Юридичні науки

СИСТЕМА ОРГАНІВ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇНАХ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Савчук М.В.

студентка юридичного факультету

Університету державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

Науковий керівник: Мельник О.П.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри фінансового права

Університету державної фіскальної служби України

м. Ірпінь, Україна

Одним із важливих засобів підвищення якості державного управління кожної країни виступає створення ефективної системи контролю за надходженням та цільовим використанням державних фінансів. Особливе місце в системі фінансового контролю кожної розвинутої держави займає вищий орган контролю, що характеризується своїм незалежним статусом, найширшим спектром підконтрольних об'єктів, методами перевірки та формою звітності. Більш того, у світовій практиці органи державного фінансового контролю вже

давно стали невід'ємною складовою демократичного суспільства і обов'язковими елементами ефективного управління державними ресурсами.

Центральні органи виконавчої влади, керуючись невідкладними завданнями, які вони ставлять перед собою в певний період, мають контролювати їх виконання, консолідувати зусилля в подоланні перешкод, визначати завдання контролю та механізми його здійснення. Сам же контроль завжди спрямований на створення сприятливих умов для підвищення ефективності виконання державних рішень, функціонування всіх структур і діяльності службовців у межах закону.

Значну увагу питанням державного контролю приділено в роботах М.Білухи, Ф.Бутинця, Л.Воронової, О.Горбунової, Б.Кормича, Л.Крамаровського, А.Ковальчука, М.Кучерявенка, Є.Курінного, П.Недбайла, Б.Усача, О.Фатхутдінової та в працях інших науковців.

Органи державного фінансового контролю в зарубіжних країнах відповідно до покладених на них завдань здійснюють контроль за виконанням бюджетів, витрачанням державних коштів і використанням державного майна. Контролю підлягають витрати на утримання органів державного управління та реалізацію державних програм розвитку. Верховні рахункові відомства хоча й не проводять аудиту політико-економічних актів, проте оцінюють обґрунтованість таких рішень, їхній вплив на державні фінанси, активи, борг та визначають наслідки [1 с. 136].

Конституції зарубіжних країн по-різному закріплюють місце органів фінансового контролю у системі державних органів. Одні зараховують їх до органів парламенту (Австрія, Угорщина), інші – визначають як самостійний вищий державний орган фінансового контролю (Болгарія, Польща) [2 с.21]. Зокрема, відповідно до Конституції Литовської Республіки керівництво державним контролем здійснює державний контролер, який строком на п'ять років призначається Сеймом і приступаючи до роботи – складає присягу. Конституція Естонії містить положення щодо здійснення державного контролю. Так, державний контролер у сфері своєї діяльності є незалежним

державним органом, що здійснює контроль за господарською діяльністю.

Важливе значення у системі фінансового контролю у розвинутих країнах належить спеціальним органам фінансового контролю, які зовні виступають як органи, незалежні від уряду та підзвітні парламенту.

У США до таких органів належить насамперед Міністерство фінансів (Казначейство), що є представником уряду, розробляє фінансову та податкову політику, здійснює емісію грошових знаків, відає питаннями внутрішніх позик. Іншим фінансовим відомством США є Адміністративно-бюджетне управління при Президентові, яке складає видаткову частину федерального бюджету і розробляє фінансові програми, організує оперативний контроль за управлінням бюджетом і є провідним органом виконавчої влади.

У Великобританії органом державного управління фінансами виступає Казначейство. Воно здійснює управління розробкою, складанням і виконанням державного бюджету, визначенням податкової політики, фінансово-економічним прогнозуванням, міжнародними фінансовими відносинами, здійснює контроль і використання коштів державними підприємствами.

У Франції контроль за виконанням бюджету всіма державними органами в центрі та на місцях здійснює Рахункова палата, яка являє собою судовий орган, що складається з незмінних магістратів [3, с.56].

Функції державного фінансового контролю у таких країнах як (Австралія, Канада, Великобританія, Данія, Єгипет, Ірландія) здійснюються уповноваженими посадовими особами. У інших (Білорусія, Кіпр, Ізраїль, Молдова, Литва, Колумбія, Монако) рахунковими відомствами, що наділені повноваженнями органів державного фінансового контролю. Третю групу складають країни, у яких функцію державного контролю виконують рахункові суди: Франція, Італія, Румунія, Туніс, Аргентина, Алжир, Словенія; рахункові підрозділи у Верховному суді (Греція, Конго); Департамент контролю державних видатків (Маврикій, Малі); рахункове відомство у Міністерстві закордонних справ (Лаос, Камбоджа) [4, с. 6]. До цієї групи також можна віднести держави, в яких фінансовий контроль виконується рахунковими трибуналами: Бразилія,

66

Португалія, Уругвай. Велику групу органів державного фінансового контролю складають країни у яких фінансовий контроль здійснює Офіс Генерального аудитора, який очолює аудитор.

Головною організацією, що на світовому рівні об'єднує вищі органи контролю є міжнародна професійна організація INTOSAI, яка об'єднує вищі органи фінансового контролю (далі – ВОФК) країн, які є членами Організації Об'єднаних Націй. INTOSAI була створена у 1953 році, наразі до її складу входять ВОФК 189-ти країн світу, ще чотири ВОФК є асоційованими членами організації. Рахункова палата України є повноправним членом INTOSAI з 1998 року. До складу INTOSAI входять сім регіональних організацій вищих органів фінансового контролю, які забезпечують просування цілей INTOSAI на регіональному рівні [5].

Ознаками, які притаманні більшості зарубіжних органів фінансового контролю є: незалежність від виконавчої та законодавчої влади; наголос на цільовому використанні, економічності, ефективності програм витрат фінансових засобів (з обов'язковим зазначенням критеріїв); ефективність діяльності контрольних органів визначається шляхом порівняння засобів, витрачених на її реалізацію та отриманих у результаті доходів (грошові кошти повернуті до бюджету та/або не витрачені з порушенням бюджетного законодавства, можлива упущена вигода від розпорядження державним або комунальним майном тощо).

Таким чином, особливе місце в системі фінансового контролю кожної розвиненої держави займає вищий орган контролю державних фінансів, який виділяється своїм незалежним статусом, найширшим спектром підконтрольних об'єктів, методами перевірки та формою звітності. На сьогоднішній день у всьому світі контроль державних фінансів розглядають відповідно до його справжньої цінності – виокремлення та підтвердження ролі і значення держави у регулюванні розвитку економіки та зростанні добробуту суспільства. Для сучасного розвитку системи державного фінансового контролю в Україні велике значення мають дослідження зарубіжного досвіду, які надають змогу

адаптувати передовий світовий досвід до умов національної економіки, сприяють інтеграції контрольних дій на міжнародному рівні.

Література:

1. Соловйов С.М. Фінансовий контроль: Думка. 2012. 536 с.
2. Анисимов А.А. Финансовый контроль в капиталистических странах. Москва: Финансы, 100 с
3. Мазур Т. Рахунова палата України. Проблеми вдосконалення правового статусу. Юридичний журнал. 2003. №8. URL: www.justinian.com.ua/article.php?id=756 (дата звернення 05.10.2018 року).
4. Шегурова В.П. Зарубежный опыт организации государственного финансового контроля. Молодой ученый. 2013. № 1. 209-212
5. Про Intosai. Рахункова палата. 2018. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16733062> (дата звернення 05.10.2018 року).

